คู่มือการปฏิบัติงาน

การปลูกไม้เศรษฐกิจฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

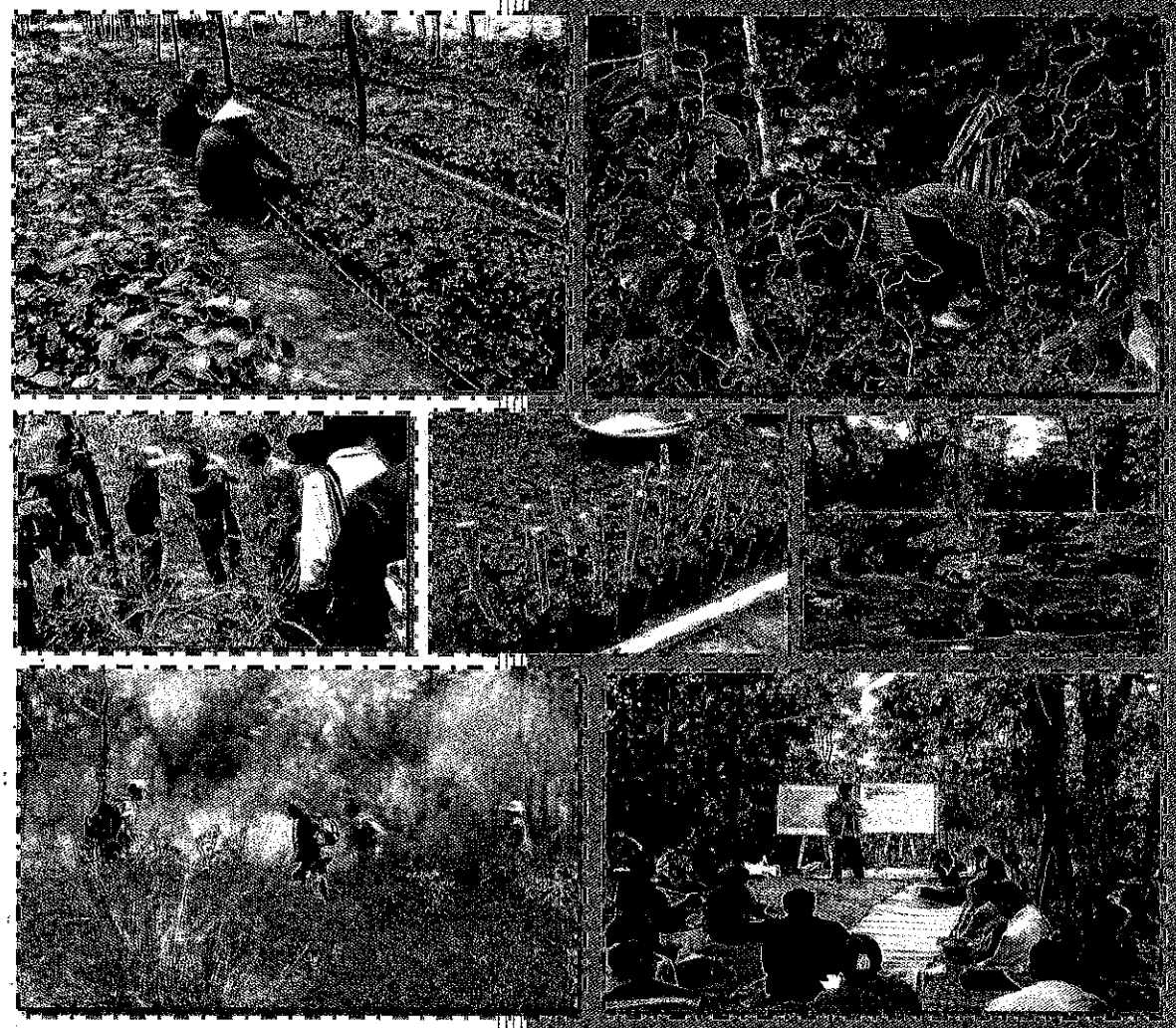

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

คำนำ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้แต่งตั้งคณะพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Working Team) โดยแบ่งเป็นคณะทำงานหมวดต่างๆขึ้น ซึ่งคณะทำงานหมวด ๖ ด้านการจัดกระบวนการมีมติกำหนดกระบวนการสร้างคุณค่าและกระบวนการสนับสนุน ประจำปี ๒๕๕๔ **การปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม** เป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างคุณค่า พร้อมนี้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เห็นชอบและมอบหมายให้สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.) โดยกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (กอฟ.) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) การดำเนินกิจกรรมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ในปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา พบว่า ส.ป.ก. จังหวัดยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สพท.จึงได้ปรับแนวทางการดำเนินงาน โดยพิจารณาจาก กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ บริบทของเศรษฐกิจ บริบทของสภาพภูมิอากาศและการปฏิบัติตามขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ธนาคารอาหารชุมชน,ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นตามแนวเขตอนุรักษ์) ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) เป้าประสงค์ในการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมได้เกิดการบูรณาการในทุกมิติ รวมทั้งบูรณาการแผนงาน กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของ ส.ป.ก. รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปี ๒๕๕๔ ที่มุ่งส่งเสริมความสมดุลของการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรและชุมชนและการเร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน

อย่างไรก็ตามกรอบการพิจารณาแนวทางยังต้องปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกฎหมายระเบียบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่ด้วย และขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนในการปรับกระบวนงานปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความชัดเจนเหมาะสมที่จะนำไปปรับปรุงเป็นคู่มือต่อไป กอฟ. หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับคำแนะนำสำหรับปรับปรุงคู่มือนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป ขอขอบคุณ

สารบัญ

๑. หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ

กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (กอฟ.) และหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ปี ๒๕๕๔ ๑

๒. กรอบแนวทางการดำเนินงาน

สรุปกรอบแนวทางการดำเนินงาน ๓

มาตรการและแนวทางทางด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ๓

มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๖

นโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ๘

นโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ๘

ถ่ายโอนภารกิจอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ๑๐

สถานการณ์และแนวโน้มคุณภาพสิ่งแวดล้อมกับการปฏิรูปที่ดิน ๑๑

หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๒

บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ๑๓

๓. พันธกิจ ขอบเขตความหมายและกระบวนงาน

พันธกิจและภารกิจของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๑๕

ขอบเขตและความหมาย ไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๕

แนวทางการดำเนินงาน ปี ๒๕๕๔ ๑๕

กระบวนการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ๑๗

แบบแสดงแผนงาน และรายงานผลการดำเนินงาน PA๙ ๑๘

แผนปฏิบัติการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ปี ๒๕๕๔ ๒๒

๔. แนวทางการดำเนินงาน ปี ๒๕๕๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรปี ๒๕๕๐ ๒๖

นโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ๒๖

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ๒๖

แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ๒๖

ยุทธศาสตร์ และทิศทางการดำเนินของ ส.ป.ก. ๒๗

๕. ภาคผนวก

แนวทางการจัดทำโครงการป่าชุมชน ตามระเบียบของกรมป่าไม้	ก
หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองแร่ ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ข
โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี ๒๕๕๕	ค
กระบวนการทำงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	ง
แผนบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	จ
แผนปฏิบัติการ ปี ๒๕๕๔	ฉ
หนังสือที่ กษ ๑๒๐๑.๗/๒๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔	ช
คำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ ๓๑๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒	ซ
รายชื่อบุคลากรกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	ฌ

บทที่ ๑

หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ

๑. กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน (กอฟ.)

๑.๑ หน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ปี ๒๕๕๔

๑.๑.๑ ประสานอำนวยการ วางแผนกลยุทธ์เพื่อผลักดันแผนงานโครงการด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของ ส.ป.ก. บูรณาการแผนงานด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กับส่วนราชการอื่น และสนองโครงการพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมทุกโครงการ ให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ ส.ป.ก. จังหวัด ๗๐ จังหวัดได้มีส่วนร่วมการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างทั่วถึง

๑.๑.๒ ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และทิศทางของ ส.ป.ก. ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ นำเสนอมาตรการเพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงาน แผนปลูกไม้เศรษฐกิจฯ ๕ ปี (๒๕๕๕-๒๕๕๙) การสำรวจความพึงพอใจการบริการงานปลูกไม้เศรษฐกิจ การลดขั้นตอน ลดความเสี่ยง ให้มีความถูกต้อง แผนงานโครงการบรรลุเป้าหมาย ที่มุ่งหมายให้ทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้เป็นทรัพยากรพื้นฐานการผลิตได้รับการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

๑.๑.๓ ถ่ายโอนภารกิจด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น การสนับสนุนด้านเทคนิควิชาการภายหลังการถ่ายโอนภารกิจให้กับท้องถิ่น สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น องค์การมหาชน มูลนิธิด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑.๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาศักยภาพบุคลากร รองรับการพัฒนาและการบริหารราชการแนวใหม่ซึ่งมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน ศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และทิศทางของ ส.ป.ก. นำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน

๑.๑.๕ ศึกษาสถานการณ์และประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่อาจส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เช่น เตรียมการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การขยายตัวด้านเศรษฐกิจโลก การศึกษากระบวนการตลาดคาร์บอนเครดิต

๑.๑.๖ จัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก การศึกษาเพื่อพัฒนาโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้ เพื่อเข้าสู่ตลาดคาร์บอนเครดิต

๑.๑.๗ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ

ทิศทางของ ส.ป.ก. ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ เพื่อปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยรวม

บทที่ ๒

กรอบแนวทางการดำเนินงาน

๒.๑ สรุปกรอบแนวทางการดำเนินงาน

(๑) แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ปลูกป่าไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง เศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามภูมิสังคม ฯลฯ

(๒) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เห็นชอบการแก้ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ โดยให้ ส.ป.ก. ทำบันทึกข้อตกลงระกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๘ กำหนดให้ ส.ป.ก. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ที่ได้รับ

(๓) พรบ. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ ส.ป.ก. ถ่ายโอนภารกิจด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (กิจกรรมปลูกไม้ระหว่างเขตปฏิรูปที่ดินกับเขตอนุรักษ์และธนาคารอาหารชุมชน)

(๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรา ๘๕ ข้อ (๔) จัดให้มีการบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(๕) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ และฉบับที่ ๑๑ ยุทธศาสตร์ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

(๖) นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ เช่น กำหนดเขตส่งเสริมการปลูกป่า ป่าชุมชน ส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสม คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญทางระบบนิเวศ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สภาพแวดล้อมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

(๗) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สิ่งแวดล้อมรวมทั้งคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและประชาคมโลก มาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งจะเป็นประโยชน์ หากไม่มีมาตรการก๊าซเรือนกระจกก็จะเป็นภัยคุกคามในด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่อยู่ในพันธตามพิธีสารเกียวโตก็ตาม ภาคเกษตรและป่าไม้ยังมีส่วนในการปลดปล่อยและดูดซับก๊าซเรือนกระจกด้วย

(๘) พันธกิจของ ส.ป.ก. ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน

๒.๒ มาตรการและแนวทางด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

ฝ่ายแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ กรมป่าไม้ มิถุนายน ๒๕๔๑

๒.๒.๑ ป่าสงวนแห่งชาติ

๑) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ แล้ว ดังนั้น เพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผล จึงได้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลง ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๘ โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกป่าโดยเร็ว

(๒) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรมให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมิใช่เป็นพื้นที่ที่สมควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(๓) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อย ร้อยละ ๒๐ ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นที่ดินที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดการรูปแบบแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

๒) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม ตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดไว้ว่า เมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการดังนี้

(๑) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(๒) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามตามกฎหมายความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

๒.๒.๒ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่า หายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดินรวมตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนั้น

๑) ยืนยันนโยบายของรัฐบาลที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการ

ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้น ๆ

๔) กรณีผลการตรวจพิสูจน์ พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน มาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาดและดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อหาที่อยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสมโดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารองรับสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

๕) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่อนุรักษ์นั้น และทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสมโดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

๖) การดำเนินการตาม ๔) และ ๕) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

๗) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

๒.๒.๓ พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหา ให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่า ๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทาง

ราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการและแนวทางในแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

๒.๒.๔ ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

๑) ถ้ามีการกระทำการใด ๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอนและ/หรือ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

๒) คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ กำกับดูแลให้หน่วยงาน หรือคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

๓) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยโดยจัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. หรือสภาตำบลและชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้ มิให้มีการบุกรุก ทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

๔) ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน ๔ ด้าน (๑) ด้านการป้องกันพื้นที่ (๒) ด้านการควบคุมพื้นที่ (๓) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๔) ด้านการติดตามประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

๕) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๖) ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการจัดการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยเสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปี ๆ ไป

๒.๓ มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

รายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๔/๒๕๓๘
วันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๘ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชั้น ๒
(คัดในส่วนที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมปลูกป่าฯ)

เรื่องที่ ๔.๖ การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเนื้อที่ในแปลงที่ดินที่ได้รับการจัดการ ส.ป.ก.

เรื่องเดิม การดำเนินการปฏิรูปที่ดินของรัฐส่วนใหญ่ได้นำพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งกรมป่าไม้มอบให้มาจัดให้ผู้ถือครองที่ดินที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินเข้าทำประโยชน์ แต่เดิมนั้นกรมป่าไม้ได้มีนโยบายกันเขตที่ดินเป็นป่าชุมชนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเนื้อที่ทั้งหมดของกรมป่าไม้ส่งมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แต่เนื่องจากพื้นที่กรมป่าไม้มอบให้นั้นเป็นพื้นที่ที่มีราษฎรบุกรุกเข้าอยู่อาศัยและทำประโยชน์เต็มพื้นที่แล้ว จึงไม่สามารถกันพื้นที่ป่าชุมชนให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ในปัจจุบัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินปลูกป่า หรือไม้ยืนต้นในแปลงที่ดิน เพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำลำธารเพื่อเป็นการชดเชยสภาพพื้นที่ป่าที่เสียไปเนื่องจากถูกบุกรุก โดยส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. มีส่วนร่วมในการปลูกป่าและยังเป็นวิธีที่มีความสะดวกในการดูแลรักษาสภาพป่าเนื่องจากเป็นผู้ลงมือปลูกและดูแลรักษาในแปลงที่ดินของตนเอง ซึ่งปัจจุบันกรมป่าไม้ได้ดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้ว เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า เป็นต้น และ ส.ป.ก. จะพยายามประสานกับกรมป่าไม้ เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการปลูกป่า

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เกษตรกรผู้ที่ได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ควรจะให้ความร่วมมือในการปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเนื้อที่ในแปลงที่ดินที่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ซึ่งเมื่อคณะกรรมการมีมติให้เกษตรกรดำเนินการปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น สามารถให้เกษตรกรผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ปฏิบัติได้ตามระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ที่ได้รับที่ดินจาการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗ (๘)

ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๗ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ที่ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๘) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด สำหรับการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น (รวมทั้งไม้ผล) นั้นนอกจาก ส.ป.ก. จะติดต่อประสานกับส่วนราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น ให้เข้ามาดำเนินการแล้ว ก็จะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วย พร้อมทั้ง ส.ป.ก. เองจะระดมสรรพกำลังเท่าที่มีอยู่ เร่งรัดส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการอีกทางหนึ่ง

คำขอ

ขอให้คณะกรรมการอนุมัติในหลักการให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินปลูกป่า หรือไม้ยืนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเนื้อที่ในแปลงที่ดินที่ตนได้รับการจัดจาก ส.ป.ก.

มติของคณะกรรมการ

อนุมัติตามที่เสนอ และโดยที่โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของกรมป่าไม้ จำเป็นต้องใช้งบประมาณในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก จึงให้ ส.ป.ก. ประสานงานกับกรมป่าไม้และสำนักงบประมาณในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดังกล่าว

๒.๔ นโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑

การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ดังนี้

๒.๔.๑ กำหนดเขตส่งเสริมการปลูกป่า ป่าชุมชน เพิ่มฝายต้นน้ำและฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริส่งเสริมป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสม ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน ลดการใช้สารเคมีและฟื้นฟูดินบริเวณที่มีปัญหา รวมทั้งให้มีการจัดการน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคเศรษฐกิจและบริโภค

๒.๔.๒ คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงระบบนิเวศ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สภาพแวดล้อมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒.๔.๓ พัฒนาองค์ความรู้การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่ชุมชนและนักวิชาการท้องถิ่นมีส่วนร่วม รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดและช่วยลดมลพิษ

๒.๔.๔ ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสนองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกโครงการอย่างจริงจัง

หมายเหตุ

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นไป จะใช้นโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นกรอบพิจารณาปรับแผน

๒.๕ นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

๒.๕.๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยเร่งให้มีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับการป้องกันการลักลอบบุกรุกทำลายป่าไม้และสัตว์ป่า เร่งสำรวจและจัดทำแนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ป่าชุมชน อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สนับสนุนการจัดการอย่างมีส่วนร่วมและให้คนกับป่าอยู่ร่วม

กันในลักษณะที่ทำให้คนมีภารกิจดูแลป่าให้มีความยั่งยืน โดยการปรับปรุงกฎหมายป่าไม้ทั้ง ๕ ฉบับ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมรายได้จากการอนุรักษ์ป่าไม้ ฟื้นฟูป่าไม้ตามแนวทางพระราชดำริ เพิ่มความชุ่มชื้นของป่าโดยฝายต้นน้ำลำธาร ป้องกันไฟป่า ส่งเสริมการอนุรักษ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพจากป่าและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็น ธรรม รวมทั้งนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

๒.๕.๒ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการปฏิรูปการจัดการที่ดินโดยให้มีการกระจายสิทธิที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืนโดยใช้มาตรการทางภาษีและจัดตั้งธนาคารที่ดินให้แก่คนจนและเกษตรกรรายย่อย พิจารณาให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างทางราชการ ปกป้องที่สาธารณประโยชน์ ที่ดิน ทุ่งเลี้ยงสัตว์ ห้ามการปิดกั้นชายหาดสาธารณะผลักดันกฎหมายในการรับรองสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ และทะเล ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาการดำเนินคดีโลกร้อนกับคนจน

๒.๕.๓ ส่งเสริมและสร้างความตระหนักและจิตสำนึกทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินกิจกรรม และการปรับพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคสินค้าและการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนการดำเนิน งานของเครือข่าย อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญแก่ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่จะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๕.๔ สร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและพิบัติภัยธรรมชาติ โดยการพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มขีดความสามารถในการพยากรณ์และคาดการณ์ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในระดับประเทศและระดับพื้นที่ เพิ่มขีดความสามารถในระดับชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติต่างๆ

๒.๕.๕ พัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกับต่างประเทศรวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดและช่วย ลดมลพิษ จัดหาบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาเครือข่ายนักวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยและภาคีอื่นๆ สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งการฟื้นฟูดินและการป้องกันการชะล้างทำลายดิน ดำเนินการศึกษา สำรวจ และกำหนดยุทธศาสตร์การใช้ทรัพยากรธรณีอย่างยั่งยืน รวมถึงการศึกษาและอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์

๒.๖ ถ่ายโอนภารกิจอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
(ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ(ฉบับที่ ๒)

๒.๖.๑ สาระสำคัญประกอบการพิจารณาประกอบแผนการถ่ายโอน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้ อปท.มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และ สาธารณูประการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องงถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

ด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด ๑๔ รวม ๑๐ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๒๘๑-๒๙๐ สรุปว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ อปท. ตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และส่งเสริมให้ อปท. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การกำกับดูแล อปท. ต้องทำเท่าที่จำเป็น

แผนปฏิบัติการการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน/ภาคประชาสังคมและการตรวจสอบติดตามประเมินผล

ข้อ ๔ สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

ข้อ ๕ การกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบของ อปท. นั้น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒.๖.๒ ขอบเขตการถ่ายโอน

<u>ขั้นตอนวิธีปฏิบัติ</u>

(๑) ให้มีผู้แทน อปท. ในเขตจังหวัดดำเนินการเข้าร่วมเป็นกรรมการใน คปจ.
(๒) ส.ป.ก. สำรวจความพร้อมของ อปท. ในการดำเนินงาน
(๓) เตรียมความพร้อมให้กับ อปท.
(๔) มอบอำนาจการบริหารจัดการการดูแลโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งก่อสร้าง (โครงการฟื้นฟู สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในเขตปฏิรูปที่ดินฯ)ให้ อปท.
(๕) ส.ป.ก. เปลี่ยนจากผู้ปฏิบัติมาทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ
(๖) สปก. จัดทำแผนการถ่ายโอนที่ชัดเจนให้ อปท. และให้ อปท. บรรจุงานดังกล่าวในแผนพัฒนาตำบล
(๗) อปท. สนับสนุนงบประมาณ

<u>การดำเนินการ</u>

การถ่ายโอนภารกิจอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) เสนอแผนถ่ายโอนกิจกรรม ๑/ ธนาคารอาหารชุมชน และ ๒/ ปลูกไม้ยืนต้นตามแนวเขตอนุรักษ์

(๒) คณะกรรมการกระจายอำนาจ (สำนักนายกรัฐมนตรี) เห็นชอบแผนตามที่ ส.ป.ก. เสนอ

(๓) แจ้ง ส.ป.ก. จังหวัด เสนอ ผลการพิจารณา ข้อ (๒) ให้คณะกรรมการบริหารแผนกระจายอำนาจจังหวัดแจ้ง อบต. ที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๓ กลไกการสร้างภาคีความร่วมมือ ขับเคลื่อนไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ มาตรา ๗๘ และหมวด ๑๔ มาตรา ๒๘๑-๒๙๐ ระบุว่าสาระสำคัญ คือ รัฐต้องดำเนินการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการกระจายอำนาจให้ อปท. พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเองในด้านพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูประการ ตลอดทั้งพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น และรัฐต้องให้อิสระแก่ อปท. ในการตัดสินใจแก้ปัญหาท้องถิ่นและการกำกับดูแลให้ทำเท่าที่จำเป็น จะเห็นได้ว่าบทบาทของ อปท. จะมีบทบาทมากขึ้นทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและงานพัฒนาชุมชน ในขณะที่แผนการกระจายอำนาจฯ(ฉบับที่๒) อปท.จะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบและประเมินผล

ไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมฯ จึงเป็นเครื่องมือเสริมให้เกิดการขับเคลื่อน ภายใต้แผนการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่แผนพัฒนาตำบลของ อบต. เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทำงานร่วมกับ อบต. บทเรียนและประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ คฟป. มี ๒ รูปแบบหรือลักษณะการทำงาน ได้แก่ งานโครงสร้างพื้นฐาน และงานพัฒนาชุมชน จากฐานของชุมชนและกลุ่มอาชีพมาตรา ๒๙๐ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกเขตรับผิดชอบ ดังนี้

(๑) การจัดการ บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ ในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใด นอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ของตน

๒.๗ สถานการณ์และแนวโน้มคุณภาพสิ่งแวดล้อมกับการปฏิรูปที่ดิน

สภาพความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งนี้เพราะการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานแต่การกระทำไม่ได้อยู่บนหลักความยั่งยืน แต่การพัฒนาบนการทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับเพียงด้านเดียว จึงทำสภาพแวดล้อมอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นจึงควรมีมาตรการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรของประเทศเพื่อประโยชน์สูงสุด สรุปสถานการณ์และแนวโน้มคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน) ดังนี้

๒.๗.๑ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตรโดยรวมมีแนวโน้มลดลง ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินทราย ดินตื้น ปัญหาการชะล้างพังทลายและดินถล่มซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นประจำทุกปีโดยเฉพาะหน้าฝนและมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้แนวโน้มของการถือครองที่ดินอาจเปลี่ยนมือจากเกษตรกรรายย่อย เนื่องจากการผลิตเพื่ออุตสาหกรรมใช้ที่ดินแปลงใหญ่ ผ่านสินเชื่อ และราคาผลผลิตที่ขึ้นอยู่กับตลาดภายนอกทั้งสิ้นซึ่งจะนำไปสู่การบุกรุกทำลายทรัพยากรอย่างผิดกฎหมายก็ตาม

๒.๗.๒ ทรัพยากรน้ำ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง น้ำท่วมยังคงเป็นปัญหาที่วนเวียน การมีแหล่งกักเก็บที่ไม่เพียงพอ และการกระจายน้ำยังไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม ปัญหาภาคที่เกิดกับแหล่งต้นน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำ การจัดระบบการเพาะปลูกที่ใช้น้ำมากเกินไป เช่น ข้าว เมื่อมีราคาสูงขึ้นเกษตรกรก็จะเพิ่มการผลิตข้าวนาปรังเกินกำลังการจัดสรรน้ำได้อย่างเพียงพอ รวมไปถึงคุณภาพของน้ำที่ก่อให้เกิดมลพิษ มีผลต่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

๒.๗.๓ ความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศของป่าไม้ถูกคุกคาม อันเกิดจากการบุกรุก การลักลอบตัดไม้ การนำพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่า มาจำหน่ายซึ่งหลายชนิดใกล้สูญพันธุ์ ทั้งป่าภูเขาและป่าชายเลน การเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วห่วงโซ่อาหารขาดความสมดุล ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงหรือเกิดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชและสัตว์อย่างรวดเร็ว ควบคุมได้ยาก

๒.๗.๔ ทรัพยากรธรณี ความต้องการทรัพยากรแร่เพิ่มสูงขึ้น จึงต้องมีการผลิตและการนำเข้าเพิ่มขึ้นด้วยแต่การพัฒนาทรัพยากรแร่ มักส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและวิถีชีวิตของชุมชนข้างเคียง นอกจากนี้ปัญหาพื้นที่เหมืองที่ปิดกิจการกลายเป็นปัญหาดินเสื่อมโทรมเกิดภัยพิบัติ เช่น ดินถล่ม หินถล่ม ตะกอนไหลหลาก ดินแยกและดินยุบ บางแห่งยังเกิดปัญหาในกระบวนการถลุงแร่ เช่นฝุ่นละออง และการปนเปื้อนของสารเคมี หรือโลหะหนัก

๒.๗.๕ ภัยธรรมชาติ การเสียสมดุลของธรรมชาติที่ไม่อาจตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างไร้ขีดจำกัดได้ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดมลพิษทั้งทางน้ำ อากาศและดิน ดังนั้นสิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ส่งผลต่อกันและกันเห็นได้อย่างชัดเจนจนมนุษย์อาจไม่สามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข หากสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมและขาดการฟื้นฟู เช่น ปรากฏการณ์ที่เป็นสัญญาณให้เห็นปัญหาและความรุนแรง น้ำท่วม ฝนแล้ง แผ่นดินไหว พายุ ภาวะโลกร้อนและมลพิษ มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น

๒.๘ หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ขอรับประทานบัตรใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเสนอสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา และเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดในภาคผนวก)

บันทึกข้อตกลง

ระหว่าง

กรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๔๑

ตามที่กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ พ.ศ.๒๕๓๘ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๘ และได้ถือปฏิบัติร่วมกันมานั้น ปรากฏว่ายังมีลักษณะงานอื่น ๆ นอกเหนือจากบันทึกข้อตกลงดังกล่าวที่สมควรจะต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นการครอบคลุมการปฏิบัติงานที่กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ร่วมกันดำเนินการอย่างกว้างขวาง และเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งส่วนราชการและประชาชน จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงเพิ่มเติมระหว่างกรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ขึ้น ดังนี้

๑. ให้มีสำนักงานความร่วมมือระหว่างกรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. เพื่อกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติและความร่วมมือระหว่างกันตามข้อตกลงนี้ หรือกรณีอื่นที่จะมีขึ้นต่อ ๆ ไป

๒. การปฏิบัติงานกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ตามบันทึกข้อตกลงเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๘ ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ร่วมกันประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๒ ปี

๓. หากมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้จะต้องส่งมอบให้ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดินให้กรมป่าไม้จะต้องส่งมอบ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดินให้กรมป่าไม้ดำเนินการตรวจสอบกันพื้นที่ที่ไม่สามารถจะนำไปปฏิรูปที่ดินออกก่อนส่งมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการต่อไป

๔. การขออนุญาตใช้พื้นที่ในป่าสงวนแห่งชาติที่ชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดินหากมีผู้มาขออนุญาตทำประโยชน์ในที่ดินและที่ดินนั้นยังไม่พ้นสภาพการเป็นป่าสงวนแห่งชาติว่าไม่ประสงค์จะนำพื้นที่บริเวณดังกล่าวไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

๕. การขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินในพื้นที่ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แต่ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน หรือมีพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่ยังไม่เพิก

ถอนป่าสงวนแห่งชาติ ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

๖. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นั้น ถ้ามีพื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากมีสภาพป่าเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยในพื้นที่ราบ และมิใช่เป็นพื้นที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ ให้กรมป่าไม้ร่วมกับ ส.ป.ก. และหน่วยงานอื่น ร่วมจัดทำโครงการบริหารจัดการทรัพยากรปาไม้ในพื้นที่ป่าแปลงเล็กแปลงน้อยที่มิได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เป็นแหล่งอาหารและใช้ประโยชน์อื่น ๆ ของชุมชนอย่างยั่งยืน

๗. กรมป่าไม้และ ส.ป.ก. จะร่วมกันดูแลพื้นที่ตามแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ติดต่อกับเขตปฏิรูปที่ดิน มิให้มีการบุกรุกพื้นที่ และจะร่วมกันก่อตั้งและอบรมประชาอาสาพิทักษ์ป่าแก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ดูแลรักษาป่าตามแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่ติดต่อกับเขตป่าไม้ต่อไป

๘. เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดให้ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ร่วมกันดำเนินการให้มีการปลูกต้นไม้เป็นแนวกันชนเพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจประเภทไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ทั้งนี้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

๙. เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน กรมป่าไม้จะให้การสนับสนุนในเรื่องพันธุ์ไม้และวิชาการในโครงการที่จะร่วมกันจัดให้มีขึ้นต่อไป

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ลงนาม นายปลอดประสพ สุรัสวดี	ลงนาม นายอุดร ขจรเสหาศน์
(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)	(นายอุดร ขจรเสหาศน์)
อธิบดีป่าไม้	เลขาธิการ ส.ป.ก.
ลงนาม นายวิสูตร สมนึก พยาน	ลงนาม นายไพโรจน์ โลกนิยม พยาน
(นายวิสูตร สมนึก)	(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)
ผู้อำนวยการกองนิติการ กรมป่าไม้	ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.

บทที่ ๓

พันธกิจ ขอบเขตความหมายและกระบวนงาน

๓.๑ พันธกิจและภารกิจของ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐

๑) จัดที่ดินและที่อยู่อาศัยให้เกษตรกร

๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และอาชีพของเกษตรกร

๓) ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน

๔) แปลงสินทรัพย์เป็นทุน

ภารกิจการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เป็นภารกิจที่สำคัญในการติดตามดูแล ในพื้นที่ที่จัดที่ดินให้เกษตรกรแล้วเพื่อให้ใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมตามศักยภาพเพื่อความยั่งยืนของการผลิตและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร รวมถึงการตรวจสอบการใช้ที่ดินที่มีการอนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการต่างๆ ในด้านสาธารณูปโภค กิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องหรือการยินยอมให้ใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์และไม่สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อสร้างความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติมีความเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เพื่อให้ ส.ป.ก. สามารถเป็นเจ้าภาพในการดูแล บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และมีบทบาทในการวางแผนในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อวางแผน สนับสนุน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

๓.๒ ขอบเขตและความหมาย ไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน

๓.๒.๑ **ไม้เศรษฐกิจ** หมายถึง ไม้ที่มีมูลค่าและคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของคนชุมชนและสภาพแวดล้อมโดยรวม

๓.๒.๒ **การฟื้นฟู** หมายถึง การกำหนดขอบเขตการการใช้ การดูแลและปรับปรุงให้อยู่ในสภาพเอื้อต่อการเกษตรและการดำรงชีวิต

๓.๒.๓ **สภาพแวดล้อม** หมายถึง ทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ คน องค์กรหรือสถาบันที่มีส่วนในการดำรงอยู่ร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓.๒.๔ **เขตปฏิรูปที่ดิน** หมายถึง ขอบเขตแสดงพื้นที่การดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน

๓.๓ แนวทางการดำเนินงาน ปี ๒๕๕๔

๓.๓.๑ **เป้าประสงค์** พัฒนากลไกการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ด้วยการปลุกจิตสำนึกการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม สนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรี สนับสนุนการพัฒนาโดยยึดหลักการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓.๒ **กระบวนการ** ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการด้านอนุรักษ์ควบคู่กับการจัดการทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างเหมาะสม เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ศึกษารูปแบบการจัดการจัดการทรัพยากรพื้นฐานการผลิตที่เหมาะสมตามลักษณะทางภูมิศาสตร์และสังคม รวมทั้งติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกและแผนบรรเทาผลกระทบภาวะโลกร้อนด้านการเกษตร

๓.๓.๓ **ด้านการส่งเสริมและพัฒนา** ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๙ จังหวัด จำนวน ๑๐,๐๐๐ ไร่ ๒) ขยายเครือข่ายภาคีการเรียนรู้ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับศูนย์การเรียนรู้ ปราชญ์เกษตร ยุวเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๔ **แนวทางการดำเนินงาน** ๑) บูรณาการภารกิจกับภาคีการเรียนรู้ต่างๆ ขับเคลื่อนผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงาน การถอดบทเรียนโดยภาคีเครือข่ายนำไปสู่การนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม ๒) แนวทางการปลูกไม้เศรษฐกิจโดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของ ส.ป.ก. จังหวัด โดยแบ่งการปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นระดับรายแปลง ด้วยการปลูกไม้ ๓ อย่างและประโยชน์ ๔ อย่าง ตามแนวพระราชดำริ คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจและไม้อนุรักษ์ดินและน้ำ การสนับสนุนผ่านวิสาหกิจชุมชนโดยการรวมกลุ่มปลูกในเชิงเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้และความชุ่มชื้นให้กับสภาพแวดล้อม การสนับสนุนในระดับชุมชนโดยร่วมกับชุมชน ปราชญ์เกษตร อสปก. ร่วมกันฟื้นฟูและรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ใช้สอยร่วมกันในพื้นที่ที่รักษาสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน

๓.๓.๕ **แนวทางการจัดการป่าชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน** พื้นที่ที่ได้รับมาส่วนใหญ่จะจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรแต่จะมีพื้นที่บางส่วนที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ป่าส่วนนี้จะกันไปเป็นพื้นที่เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินโครงการธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล พัฒนาให้เป็นแหล่งอาหาร พืชสมุนไพร และไม้ใช้สอย สำหรับชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายรัฐบาลที่ให้ คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญทางระบบนิเวศ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์สภาพความมั่นคงทางด้านอาหาร พลังงาน สภาพแวดล้อม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดำเนินการตามระเบียบของกรมป่าไม้ (รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก)

๓.๓.๖ **เป้าหมาย** ๑) มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ/ป่าหัวไร่ปลายนา ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ไร่ ๒) ขยายเครือข่ายภาคีการเรียนรู้ การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างยั่งยืน

ชื่อกระบวนการ : ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

ตัวชี้วัดสำคัญของกระบวนงาน : ๑) มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ.....ไร่

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	มาตรฐานคุณภาพ	ระบบติดตาม/ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๑	พื้นที่ดำเนินการ	๑๕ วัน	ที่ดินที่ได้รับมอบจากกรมป่าไม้และที่ดิน พรฎ. กำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน	๑) ฐานข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับ ส.ป.ก.๔-๐๑ ๒) ฐานข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับสัญญาเช่า/เช่าซื้อ ๓) ฐานข้อมูลผู้ได้รับอนุญาต ๔) ฐานข้อมูลที่สาธรณประโยชน์ในเขตปฏิรูปฯ		ส.ป.ก. จว.		- มติ ครม. - บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้และส.ป.ก.
๒	กำหนดวิธีปฏิบัติ - กำหนดขอบเขตและความหมาย - กระบวนการทำงาน - แนวทางการดำเนินงาน - ปรับแผนปฏิบัติงาน - การติดตาม/รายงาน	๗ วัน	๑) กำหนดขอบเขตและความหมาย ๒) กำหนดกระบวนการทำงาน - ด้านวิชาการ/ส่งเสริมและพัฒนา - แนวทางการสนับสนุน ๓) ปรับแผนปฏิบัติงานตามความจำเป็น	๑) ขอบเขตและความหมายปลูกไม้เศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน ๒) กระบวนการทำงานมีส่วนร่วมของเกษตรกร/ชุมชน ๓) แผนปฏิบัติการสอดคล้องกับภูมิสังคม ๔) มีรูปแบบการรายงานผ่านระบบการติดตาม (PARA)และการรายงานเชิงคุณภาพ	- กรอบหน้าที่ กอฟ. - กรอบหน้าที่ กอฟ. - หนังสือราชการ	กอฟ, กอฟ, กอฟ. กอฟ,	แบบฟอร์มการจัดเตรียมแผน (กอฟ. กำหนด)	
๓	จัดทำแผนปฏิบัติงาน	๓๐วัน	๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย ๒) ศึกษาฐานข้อมูลเบื้องต้น ๓) ประสานแผนกับ ส.ป.ก. จังหวัด ๔) การนำเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัด (บูรณาการแผน) ๕) ยืนยันแผนปฏิบัติการ	๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐-๒๕๕๔) ๒) นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ๓) ยุทธศาสตร์ฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๔) ยุทธศาสตร์ ส.ป.ก. ๕) ยุทธศาสตร์จังหวัดและกลุ่มจังหวัด	- ระบบ Interet/Intranet - ระบบ Interet/Intranet - หนังสือราชการ - มติ คปจ.เห็นชอบ/อนุมัติ - หนังสือราชการ	กอฟ, กอฟ, กอฟ, ส.ป.ก. จว. ส.ป.ก. จว.	แผนปฏิบัติงานรายไตรมาส	- แผนพัฒนาฯฉบับที่ ๑๐ - นโยบายรัฐบาล - ยุทธศาสตร์กษ.,ส.ป.ก., จังหวัด
๔	สนับสนุนแผนจังหวัด - ด้านงบประมาณดำเนินการ - ให้คำแนะนำด้านวิชาการ	๗ วัน	๑) จัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของจังหวัด	๑) ขออนุมัติในหลักการ/แจ้งการโอนเงินไปตั้งจ่ายคลังจังหวัด ๒) กำกับดูแลแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ	- หนังสือราชการ	กอฟ,	- หนังสือราชการ - ผ่านระบบ GFMIS	- ยุทธศาสตร์การจัดสรรประมาณ กระทรวงการคลัง
๕	สนับสนุนปัจจัยการผลิต - จัดหาและส่งมอบปัจจัยการผลิต	๑๕ วัน	๑) จัดหาปัจจัยการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร/ชุมชน ๒) เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐ-มนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ	๑) ข้อเสนอเป็นตามความต้องการและมติกลุ่มเกษตรกร หรือ ผ่านการประชาคม ๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.	- หนังสือราชการ	ส.ป.ก. จว.	- ประกาศ	
๖	สรุป/รายงาน	๑ วัน	๑) ส.ป.ก. จังหวัดรายงานผ่านระบบ (PARA) รายเดือน/รายไตรมาส/ประจำปี ๒) รายงานเชิงคุณภาพ	๑) รายงานเป็นไปตามกำหนด - รายงานจังหวัด ๒) รายงานเชิงวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	- ระบบ Interet/Intranet	ส.ป.ก. จว. ส.ป.ก. จว. กอฟ,/ส.ป.ก. จว.	กตป.กำหนด(PA9) ตถจ.๐๓(รายงานจังหวัด) แบบรายงานกอฟ.กำหนด	

แผนงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (PA9)

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปีงบประมาณ 2554

(แบบแสดงแผนงาน PA9) (ตัวอย่าง)

ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ไร่)										หมายเหตุ
ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	แผนงาน (ไร่)	ร่วมบูรณาการ		เตรียมพื้นที่ (ไร่)	ผลงาน (ไร่)	จำนวน (ต้น)	
					สายใยรัก (ไร่(ราย))	นิคมฯ (ไร่)				
รวม 4 ภาค	66	212	296	10,000	1,500(1,200)	324	-	-	-	
เหนือ	17	58	77	2,790	171 (236)	135	-	-	-	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	19	71	103	3,660	189 (209)	189	-	-	-	
กลาง	17	41	65	2,100	210 (210)	-	-	-	-	
ใต้	13	42	51	1,450	930 (545)	-		-	-	

หมายเหตุ ๑. งบประมาณ (๖๐๐ บาท/ไร่)

๒. แนวทางการคัดเลือกพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ ๒๕๕๔

- พื้นที่เกษตรกรรายแปลง รายละไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ได้รับอนุญาต (ส.ป.ก. ๔-๐๑)
- พื้นที่ชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น พื้นที่ว่างเปล่า วัด แปลงป่าชุมชนฯ ในเขตปฏิรูปที่ดิน
- พื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปราชญ์ นิคมฯ ศูนย์เรียนรู้ฯ

ทั้งนี้ต้องแนบรายชื่อเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประกอบตามตัวชี้วัด ส.ป.ก.

๓. กลไกดำเนินงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

- โดยผู้นำหมู่บ้าน ศูนย์เรียนรู้
- โดยปราชญ์เกษตรกร เครือข่ายปราชญ์เกษตร
- กลุ่มเกษตรกรทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๔. แผนปฏิบัติงาน การปลูกไม้เศรษฐกิจให้เป็นไปตามต้องการของเกษตรกรแต่ละจังหวัด และแจ้งให้ สพท. พิจารณาจัดสรรโอนเงินงบประมาณสนับสนุน จังหวัดละไม่เกิน ๓๐๐ ไร่ เว้นแต่กรณีเสนอเป็นโครงการ

ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2554

แผนงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (PA9)

ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ปีงบประมาณ 2554

(แบบแสดงแผนงาน PA9) (ตัวอย่าง)

ภาคเหนือ

ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ไร่)						หมายเหตุ
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	แผนงาน (ไร่)	ร่วมบูรณาการ		
				สายใยรัก (ไร่(ราย))	นิคมฯ(ราย)	
กำแพงเพชร	2	2	150			
เชียงราย	2	3	400	20 (109)		
เชียงใหม่	4	6	150	42 (21)		
ตาก	3	4	150	5 (5)		
นครสวรรค์	3	4	150			
น่าน	6	8	150			
[illegible]ยา	2	3	150			
พิจิตร	2	2	100			
พิษณุโลก	3	4	150	20 (10)		
เพชรบูรณ์	4	5	100			
แพร่	6	7	300	50 (50)		
แม่ฮ่องสอน	3	3	90	8 (15)		
ลำปาง	7	8	150			
ลำพูน	2	3	150	26 (26)		
สุโขทัย	2	2	150			
อุตรดิตถ์	3	7	150		135	
อุทัยธานี	4	6	150			
รวมภาคเหนือ	58	77	2,790	171 (236)	135	

( )

ผลการปฏิบัติงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (PA๙)

ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ปีงบประมาณ 2554

(แบบแสดงการรายงานผลการปฏิบัติงาน PA9) (ตัวอย่าง)

ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ไร่)								หมายเหตุ
ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	แผนงาน (ไร่)	เตรียมพื้นที่ (ไร่)	ผลงาน (ไร่)	จำนวน (ต้น)	
รวม 4 ภาค	66	212	296	10,000		-		
เหนือ	17	58	77	2,790		-		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	19	71	103	3,660		-		
กลาง	17	41	65	2,100		-		
ใต้	13	42	51	1,450		-		

ผลการปฏิบัติงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (PA9)

ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ปีงบประมาณ 2554

(แบบแสดงการรายงานผลการปฏิบัติ (ตัวอย่าง)

ภาคเหนือ

ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ไร่)																			
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	แผนงาน (ไร่)	เตรียมพื้นที่ (ไร่)	ผลงาน (ไร่)	ไตรมาสที่ 1			ไตรมาสที่ 2			ไตรมาสที่ 3			ไตรมาสที่ 4			จำนวน (ต้น)
						ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
รวม 4 ภาค	154	219	7,210		0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กำแพงเพชร	2	2	150															
	ขาณุวรลักษบุรี	ปางมะค่า	100															
	คลองขลุง	วังไทร	50															
เชียงราย	2	3	400															
	พญาเม็งราย	ไม้ยา	150															
	เมือง	ห้วยสัก	150															
		ดอยลาน	100															
เชียงใหม่	4	6	150															
	เชียงดาว	เมืองนะ	30															
	แม่แตง	แม่หอพระ	30															
		บ้านเป้า	20															
	ดอยหล่อ	ดอยหล่อ	20															
		ยางคราม	20															
	สันกำแพง	ออนใต้	30															
ตาก	3	4	150															
	เมืองตาก	โป่งแดง	30															
	วังเจ้า	เชียงทอง	60															
		นาโบสถ์	30															
	แม่ระมาด	แม่จะเรา	30															

แผนปฏิบัติการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ปี ๒๕๕๔

ผลผลิตที่ ๑ เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้รับการฟื้นฟูและรักษาไว้อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อความสมดุลของระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม

เป้าประสงค์

<u>พัฒนากลไกการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม</u>

- ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
- ปลูกป่า/ไม้เศรษฐกิจร้อยละ ๒๐ ตามมติครม.
- พัฒนาโดยยึดหลักให้ประชาชนพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

กระบวนการ

<u>ด้านวิชาการ</u>

- ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย รูปแบบการจัดการและรวบรวมองค์ความรู้ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
- ศึกษาและติดตามแผนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้การอนุญาต
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ด้านดิน น้ำ ป่าไม้ให้เหมาะสมกับการเกษตร สอดคล้องกับภูมิสังคม

<u>ด้านพัฒนา</u>

- ติดตามแผนการถ่ายโอนภารกิจที่โอนให้ อปท

ผลผลิต

<u>ด้านวิชาการ</u>

- รูปแบบการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน
- แนวทางการติดตามและตรวจสอบแผนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้การอนุญาต

<u>ด้านการพัฒนา</u>

- มีเกษตรกรเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และมีพื้นที่ขยายผลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้

เป้าหมาย

- มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ/ป่าหัวไร่ปลายนา ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ไร่ ๖๙ จังหวัด
- ขยายผลองค์ความรู้และขยายเครือข่ายภาคีการเรียนรู้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กำหนดแนวทางการติดตามแผนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่อนุญาตที่มีเงื่อนไขผูกพัน

บทที่ ๔

แนวทางการดำเนินงาน ปี ๒๕๕๕

กรอบความเชื่อมโยงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับทิศทางการดำเนินงานของ ส.ป.ก.สู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี ๒๕๕๐

- มาตรา ๗๘ (๑) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคง ส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- มาตรา ๘๕ (๒) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

๔.๒ นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ (รายละเอียดในบทที่ ๒ หน้าที่ ๘)

๔.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑

ข้อ ๓.๓.๑ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน

(๑) รักษาและคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิ์ในที่ทำกิน

(๒) พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายปฏิรูปที่ดินให้สามารถซื้อที่ดินเอกชนมาปฏิรูปที่ดินได้ และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิหรือให้สิทธิในการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกิน

(๓) จัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรวบรวมและนำที่ดินที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์มาจัดสรรให้แก่เกษตรกรรายย่อยมากขึ้น และสนับสนุนการดำเนินการดำเนินการให้ได้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐแก่เกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นระบบ

๔.๔ แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตร และโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๑) วัตถุประสงค์ ข้อ ๑.๑ เพื่อการใช้ทรัพยากรการเกษตรและระบบโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์และมีความคุ้มค่า

(๒) เป้าหมาย ข้อ ๒.๓ บริหารจัดการที่ดินให้มีการใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของพื้นที่

(๓) แนวทางการพัฒนา ข้อ ๓.๑ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรให้มีการใช้ประโยชน์

อย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ข้อ ๓.๑.๒ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบกระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองความมั่นคงและฐานการดำรงชีวิตของเกษตรกรยากจน (๑) จัดที่ดินทำกินและการใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของพื้นที่ ด้วยการผลักดัน พรบ. คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม รวมถึงการคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร ตลอดจนสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิให้กับเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินของ ส.ป.ก. และจัดหาที่ดินเอกชนมาพัฒนาจัดสรรให้กับเกษตรกรไร้ที่ทำกินหรือมีที่ดินน้อย มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ร่วมจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรวบรวมและนำที่ดินที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์มาจัดสรรให้กับเกษตรกรรายย่อยมากขึ้น และสนับสนุนการดำเนินการให้ได้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐแก่เกษตรกรและชุมชนให้มีที่ดินเป็นของตนเอง

๔.๕ ยุทธศาสตร์ และทิศทางการดำเนินงานของ ส.ป.ก.

<u>ยุทธศาสตร์</u>

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑. เร่งรัดการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒. การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

กลยุทธ์ที่ ๑. จัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรยากจน และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิให้แก่เกษตรกร โดยการมอบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

กลยุทธ์ที่ ๒. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็งโดยการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เกษตรกรรายอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

<u>ทิศทางการดำเนินงานของ ส.ป.ก. ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)</u>

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตร และโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๑) วัตถุประสงค์ ข้อ ๑.๑ เพื่อการใช้ทรัพยากรการเกษตรและระบบโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์และมีความคุ้มค่า

(๒) เป้าหมาย ข้อ ๒.๓ บริหารจัดการที่ดินให้มีการใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของพื้นที่

๓) แนวทางการพัฒนา ข้อ ๓.๑ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ข้อ ๓.๑.๒ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบกระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองความมั่นคงและฐานการดำรงชีวิตของเกษตรกรยากจน (๑) จัดที่ดินทำกินและการใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของพื้นที่ ด้วยการผลักดัน พรบ. คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม รวมถึงการคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร ตลอดจนสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิให้กับเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรร

ที่ดินของ ส.ป.ก. และจัดหาที่ดินเอกชนมาพัฒนาจัดสรรให้กับเกษตรกรไร้ที่ทำกินหรือมีที่ดินน้อย มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ร่วมจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรวบรวมและนำที่ดินที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์มาจัดสรรให้กับเกษตรกรรายย่อยมากขึ้น และสนับสนุนการดำเนินการให้ได้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐแก่เกษตรกรและชุมชนให้มีที่ดินเป็นของตนเอง

Strategy Map

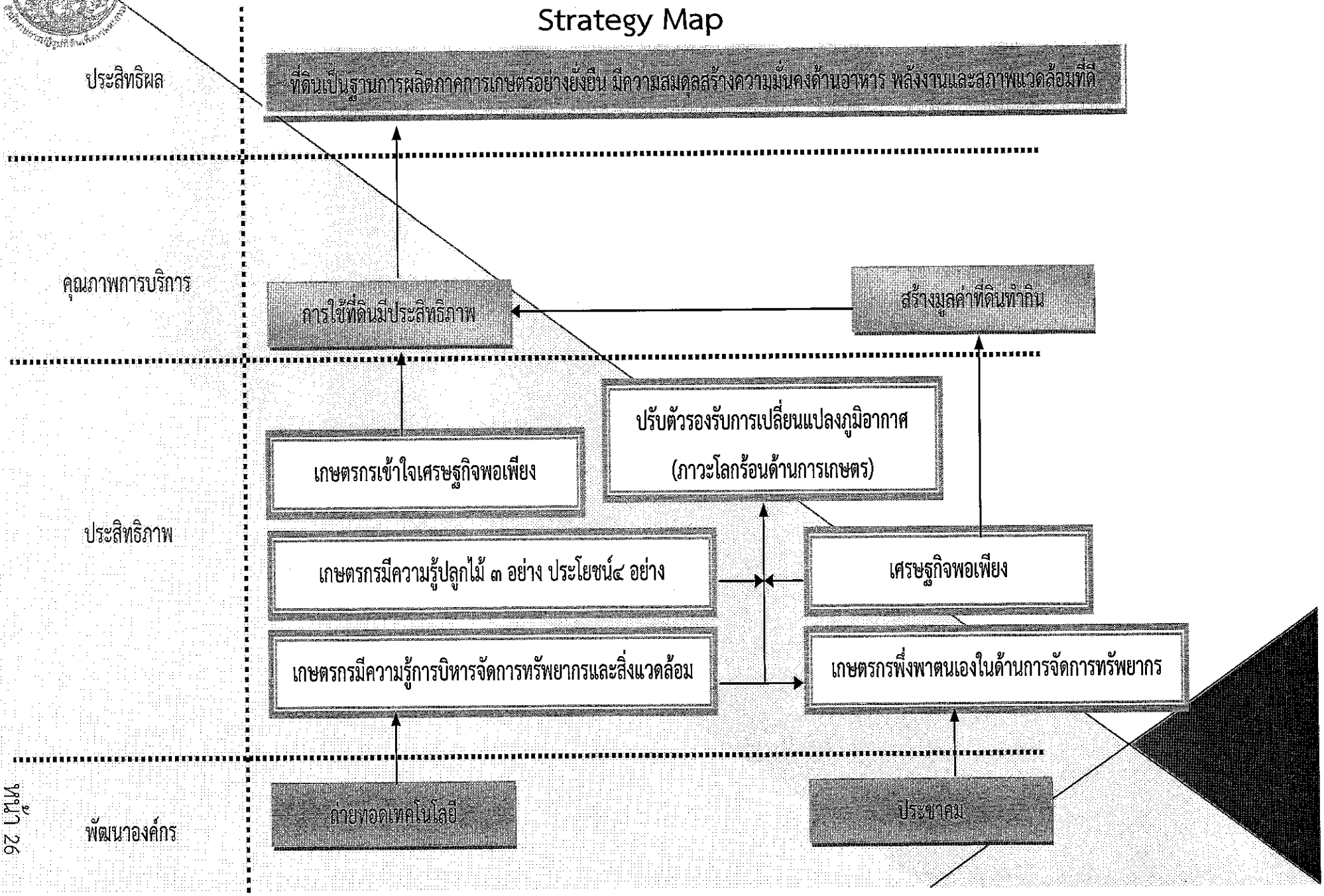

Value Chain

ยุทธศาสตร์
- สร้างความสมดุลและความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

เป้าประสงค์
- สร้างและพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนสอดคล้องกับการยกระดับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี

กลยุทธ์
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและสร้างมูลค่าที่ดินทำกินแก่เกษตรกร

ปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม.

ประชาสัมพันธ์
- ๑.ชี้แจงโครงการ /วัตถุประสงค์
- ๒.ผลที่จะได้รับ
- ๓.ข้อดีข้อเสีย

ประชาคม
- ๑.ความคิดเห็นเกษตรกร
- ๒.ความต้องการเกษตรกร
- ๓.มติเกษตรกร

สนับสนุนกล้าไม้
- ๑.พันธุ์ไม้ท้องถิ่น
- ๒.ฤดูกาลที่เหมาะสม
- ๓.รูปแบบที่เหมาะสม

นิเทศ/ประเมินผล
- ๑.ก่อนเริ่มโครงการ
- ๒.ขณะดำเนินงานโครงการ
- ๓.เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

ขยายผลปลูกไม้เศรษฐกิจ

ประชุมชี้แจง
- ๑.ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๒.ผลที่ได้รับ

ประชาคม
- ๑.ความคิดเห็นเกษตรกร
- ๒.ความต้องการ
- ๓.มติเกษตรกร

บูรณาการ
- ๑.เตรียมข้อมูลเชิงพื้นที่
- ๒.ประสานแผนกับท้องถิ่น
- ๓.สนับสนุนขยายผล

ถ่ายทอดเทคโนโลยี
- ๑.เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.ปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง
- ๓.ภาวะโลกร้อนด้านการเกษตร

ประเมินผล
- ๑.ประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

ตลาดคาร์บอนเครดิต

ศึกษา กระบวนการตลาดคาร์บอนเครดิต

แนวทางการพัฒนาโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการปรับตัวรองรับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน

ภาคผนวก

แนวทางการจัดทำโครงการป่าชุมชน ตามระเบียบของกรมป่าไม้

๑. การวางแผนและเตรียมความพร้อม

๑.๑ การวางแผนและการประสานงานหน่วยงานรับผิดชอบควรมอบหมายโดยมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดเตรียมความพร้อมและดำเนินการเป็นการล่วงหน้าก่อนเริ่มต้นปีงบประมาณซึ่งจะเป็นผลดีแก่การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดเลือกและยืนยันหมู่บ้านเป้าหมายโดยให้ดำเนินการ

(๑) การจัดเตรียมข้อมูลชุมชนและตรวจสอบพื้นที่ดำเนินการเบื้องต้น

(๒) การประสานงานผู้นำชุมชนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น

(๓) การวางแผนและจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

๑.๒ การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ควรดำเนินการตลอดปีงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยความเชื่อถือและเกิดการยอมรับของชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินการด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายๆ วิธีการรวมกันได้แก่

(๑) การเข้าถึงและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

(๒) การชี้แจงและแนะนำกิจกรรมส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน

(๓) การร่วมประชุมประชาคมกับชุมชน

(๔) การจัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่และการแจกจ่ายกล้าไม้

(๕) การแจกจ่ายบทความข่าวสารเอกสารสิ่งพิมพ์ด้านป่าไม้

๑.๓ การคัดเลือกหมู่บ้านเพื่อเป็นหมู่บ้านเป้าหมายตามแผนงานและงบประมาณกิจกรรมส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนของแต่ละปีงบประมาณ ให้พิจารณาและดำเนินการแจ้งรายชื่อหมู่บ้านให้สำนักจัดการป่าชุมชน ก่อนเริ่มต้นปีงบประมาณนั้นๆ

๑.๔ การแจ้งยืนยันรายชื่อหมู่บ้านเป้าหมายให้ดำเนินการแจ้งสำนักจัดการป่าชุมชนให้ทราบในโอกาสแรกที่ข้อมูลครบถ้วนแต่ต้องไม่เกินเดือนที่ ๒ ของปีงบประมาณนั้นๆ

๑.๕ การจัดทำโครงการป่าชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายตามแผนงานและงบประมาณของแต่ละปีงบประมาณ ให้เสนอมายังกรมป่าไม้ภายในไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณนั้นๆ ซึ่งสำนักจัดการป่าชุมชนจะตรวจสอบความถูกต้องของโครงการและเสนอกรมป่าไม้ให้เสร็จสิ้นทุกโครงการ ภายในไตรมาสที่ ๒ ของปีงบประมาณนั้นๆ

๑.๖ หากมีกรณีที่ชุมชนร้องขอเข้าร่วมการจัดทำโครงการป่าชุมชนเป็นจำนวนมาก (เกินจำนวนเป้าหมาย) ให้พิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนตามแบบปชช.๑-๓ เพื่อจัดทำเป็นโครงการป่าชุมชนสะสมไว้เพื่อคัดเลือกและกำหนดเป็นหมู่บ้านเป้าหมายในปีงบประมาณต่อๆไป

๑.๗ การจัดทำโครงการป่าชุมชนเป็นการต่อเนื่องให้ดำเนินการตามขั้นตอนตามแบบ ปชช.๑ -๓ และเสนอขออนุมัติจากกรมป่าไม้ก่อนสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการ (๕ ปี) และหากโครงการนั้นไม่เคยได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเป้าหมายของปีงบประมาณที่ผ่านๆมา ให้พิจารณากำหนดเป็นหมู่บ้านเป้าหมายในลำดับแรกๆ ก่อน

๒. การจัดทำโครงการป่าชุมชน

๒.๑ การขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๑)

(๑) ราษฎรในหมู่บ้านใดที่ประสงค์จะขอร่วมจัดทำโครงการป่าชุมชนในท้องที่นั้นให้บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นั้นและชุมชนนั้น มีศักยภาพที่สามารถเข้าไปดูแลรักษาป่าที่จะขอร่วมจัดทำโครงการป่าชุมชนได้ จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป จัดให้มีการประชุมประชาคมและลงชื่อในหนังสือร้องขอร่วมจัดทำโครงการป่าชุมชน

(๒) กลุ่มราษฎรดังกล่าวยื่นหนังสือร้องขอฯ พร้อมหลักฐานการประชุมประชาคม (ภาพถ่ายสี ไม่น้อยกว่า ๒ ภาพ) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (นายกอบต. หรือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน แล้วแต่กรณี) และขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นพิจารณาดำเนินการตามแนวทางการจัดทำโครงการป่าชุมชน ของกรมป่าไม้โดยจัดทำคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๑) ยื่นต่อหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมแนบหนังสือร้องขอแลหลักฐานการประชุมประชาคมของกลุ่มราษฎรดังกล่าว และเอกสารอื่นๆที่กำหนด

(๓) การจัดทำโครงการป่าชุมชนให้พิจารณาดำเนินการเป็นรายหมู่บ้านเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานและงบประมาณกิจกรรมส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนและการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ โดยการสนับสนุนของภาครัฐซึ่งมีหน่วยนับเป็นหมู่บ้าน

(๔) หากมีกรณีกลุ่มราษฎรจากหลายหมู่บ้านร่วมกันร้องขอจัดทำโครงการป่าชุมชนในพื้นที่ที่ครอบคลุมหลายหมู่บ้าน เพราะไม่สามารถกำหนดขอบเขตการบริหารจัดการป่าของแต่ละหมู่บ้าน และมีความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องร่วมกันจัดการพื้นที่ดังกล่าว ให้นายกอบต.หรือกำนันเป็นผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน แต่ในกรณีนี้การพิจารณาจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ โดยการสนับสนุนของภาครัฐจะพิจารณาในภาพรวมเป็น ๑ หน่วยนับหรือเสมือนเป็น ๑ หมู่บ้าน

๒.๒ รายงานการตรวจสอบพื้นที่ตามคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๒)

(๑) เมื่อหน่วยงานรับผิดชอบรับคำขออนุญาตฯแล้วให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายละเอียดที่ระบุในคำขออนุญาตและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๒) หน่วยงานรับผิดชอบมีคำสั่งให้ข้าราชการตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานขึ้นไป พร้อมคณะไปดำเนินการตรวจสอบสภาพภูมิประเทศจริงข้อมูลรายละเอียดต่างๆของพื้นที่ให้มีความชัดเจน และถูกต้องโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ (นายกอบต. หรือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านแล้วแต่กรณี) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้นำตรวจพื้นที่

(๓) หลังจากนั้นให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับคำสั่งตามข้อ(๒) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ด้านที่ดินป่าไม้ของหน่วยงานของตนเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของพื้นที่ดำเนินการอีกครั้งหนึ่งและลงนามกำกับในแผนที่แสดงโครงการป่าชุมชนนั้นๆ

(๔) หากพื้นที่ดำเนินการมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นใดให้ประสานงานเพื่อชี้แจงความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นให้ทราบและขอทราบความคิดเห็นในเบื้องต้นเป็นอย่างไร

(๕) ให้คณะเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจัดทำรายงานการตรวจสอบพื้นที่ตามคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๒) พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาว่าสภาพพื้นที่ตามคำขออนุญาตฯสมควรจัดตั้งเป็นป่าชุมชนหรือไม่ หากมีความเห็นว่าไม่สมควรจัดตั้งเป็นป่าชุมชนให้หน่วยงาน รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งผู้ยื่นคำขอเพื่อประสานงานและแจ้งให้ราษฎรผู้ร้องขอทราบพร้อมแสดงเหตุผลประกอบ

๒.๓ การเสนอโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๓)

(๑) เมื่อคณะเจ้าหน้าที่ที่รายงานการตรวจสอบสภาพพื้นที่มีความเห็นว่าพื้นที่ ตามคำขออนุญาตฯควรจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ให้หน่วยงานรับผิดชอบสั่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำแก่ชุมชน เพื่อจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช. ๓) โดยให้มีการประชุมประชาคมพร้อมคัดเลือกคณะกรรมการป่าชุมชน

(๒) เมื่อได้จัดทำโครงการป่าชุมชนแล้ว ให้เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (นายก อบต. หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน แล้วแต่กรณี) พิจารณาและเสนอโครงการป่าชุมชนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนายอำเภอท้องที่ และกรณีพื้นที่เป้าหมายตามข้อ ๔.๒ ต้องได้รับการยินยอมหรือแจ้งไม่ขัดข้องเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือผู้มีอำนาจครอบครองพิจารณาให้ความเห็น ตามลำดับ

(๓) เมื่อหน่วยงานรับผิดชอบตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการแล้ว ให้จัดส่งโครงการป่าชุมชน (แบบปชช .๓) ฉบับจริงพร้อมแนบสำเนาเอกสารการขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๑) และรายงานการตรวจสอบพื้นที่ตามคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบปชช.๒) เสนอให้กรมป่าไม้พิจารณาอนุมัติ หลังจากการอนุมัติจากกรมป่าไม้ให้ส่งสำเนาดังกล่าวเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเป็นการประสานงาน

(๔) หน่วยงานรับผิดชอบต้องแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ในสังกัดประกอบด้วย ข้าราชการ ๑ คน และพนักงานราชการ ๒ คนเสนอมาพร้อมกับการเสนอโครงการป่าชุมชน เพื่อให้สำนักจัดการป่าชุมชนรวบรวมเสนอกรมป่าไม้ให้มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการป่าชุมชน

๒.๔ การรายงานผลการปฏิบัติงาน (แบบปชช.๔)

หน่วยงานรับผิดชอบสั่งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ที่ดำเนินการร่วมกับราษฎรในชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการป่าชุมชนจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน (ตามแบบปชช.๔) โดยให้ระบุปัญหาอุปสรรค (ถ้ามี) พร้อมข้อคิดเห็นว่าสมควรดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่รายงานให้กรมป่าไม้เพื่อทราบ ปี ละ ๑ ครั้งภายใน ๓๐ วันหลังสิ้นสุดปี งบประมาณ

๓. แผนภาพขั้นตอนการจัดทำโครงการป่าชุมชน

ขั้นตอนการจัดทำโครงการป่าชุมชน

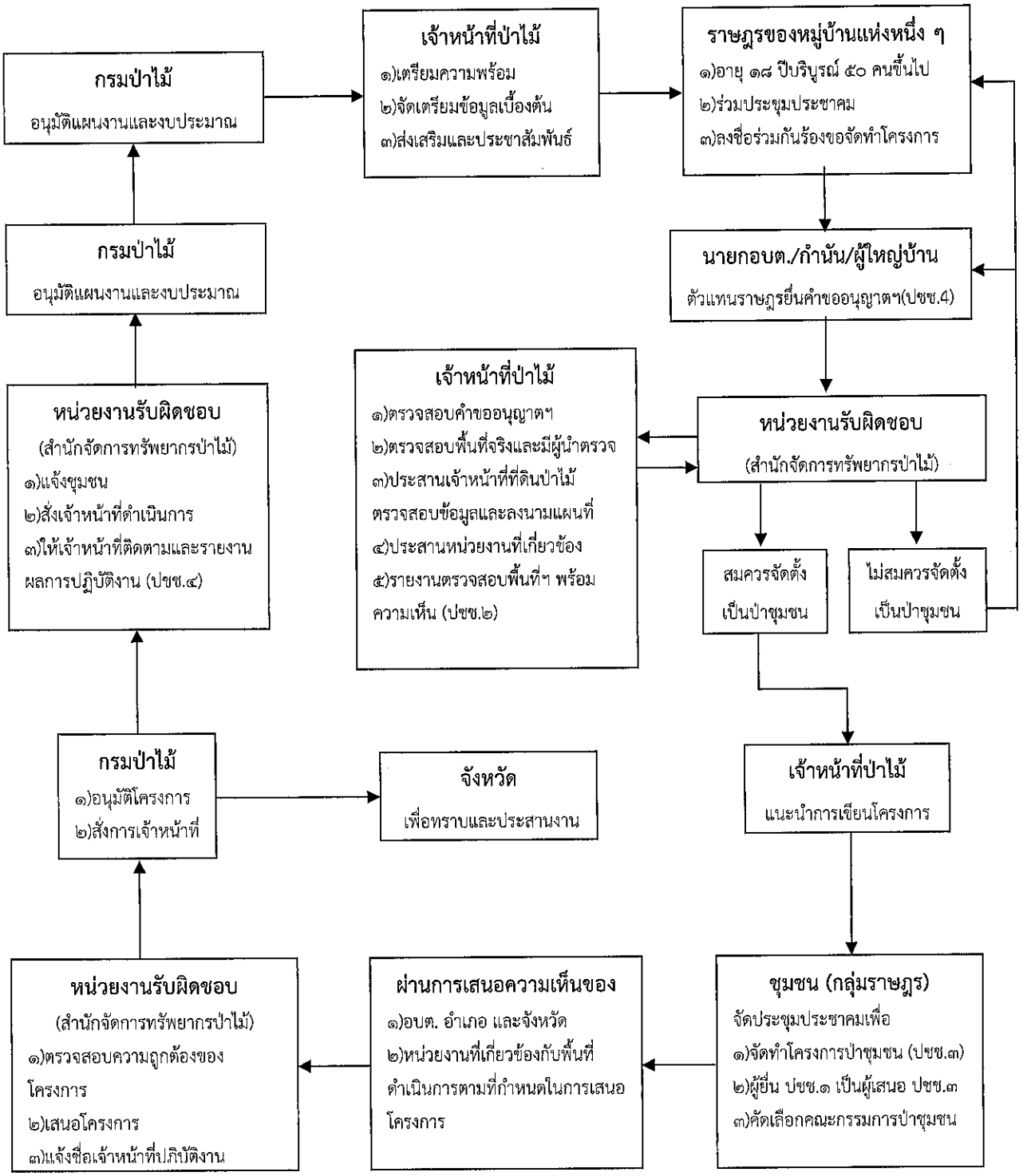

หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมือง
ในเขตปฏิรูปที่ดิน

.....

หลักเกณฑ์มาตรฐานการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองในเขตปฏิรูปที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ขอรับประทานบัตรใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเสนอสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา และเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีในการดำเนินการ ดังนี้

หลังจากการทำเหมืองแล้ว ผู้รับประทานบัตรทำเหมืองจะต้องทำการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ใช้การทำเหมืองและกิจกรรมเกี่ยวเนื่องทั้งหมด โดยดำเนินการให้เสร็จเป็นช่วงในทุกปีควบคู่ไปกับการทำเหมือง จนกว่าหนังสือยินยอมสิ้นสุด โดยปกติจะต้องดำเนินการให้เสร็จก่อนถึงช่วงฤดูฝน การฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ สภาพดังกล่าวสามารถแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ได้ ดังนี้

๑. บริเวณพื้นที่ที่ใช้ทำเหมือง

บริเวณพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้ว จะมีสภาพที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพภูมิประเทศและธรณีวิทยาของแหล่งแร่ ลักษณะและวิธีการทำเหมือง ซึ่งการทำเหมืองในเขตปฏิรูปที่ดินจะมีทั้งแหล่งแร่ที่อยู่บนภูเขา และแหล่งแร่ที่อยู่ในที่ราบ ดังนั้น ลักษณะพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองและวิธีการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ใช้ทำเหมืองจึงแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

๑.๑ บริเวณหน้าเหมืองบนภูเขา

๑.๑.๑ บริเวณหน้าเหมืองที่สูงชัน

บริเวณพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้วของแหล่งแร่ที่เป็นภูเขาที่มีความลาดชันสูงบริเวณหน้าเหมืองจะมีสภาพเป็นหน้าผาสูงชัน หรือเป็นลักษณะขั้นบันได ในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ บริเวณดังกล่าวหากหน้าเหมืองเป็นหน้าผาสูงชันผู้รับประทานบัตรจะต้องทำการปรับลดความลาดชันของหน้าผาให้อยู่ในลักษณะที่ปลอดภัย โดยการปรับปรุงเป็นขั้นบันไดและมีความลาดชันรวมของหน้าผาให้อยู่ในลักษณะที่ปลอดภัย โดยการปรับปรุงเป็นขั้นบันไดและมีความลาดชันรวมของหน้าผาไม่เกิน ๔๕ องศา และปรับแต่งบริเวณที่คาดว่าจะสามารถเกิดการพังทลายได้ ให้มีสภาพที่ปลอดภัย หลังจากนั้นจะต้องทำการฟื้นฟูสภาพของหน้าเหมืองที่ปรับเป็นขั้นบันไดแล้ว โดยการปูหน้าดินพร้อมกับปลูกพืชคลุมดิน และ/หรือต้นไม้โตเร็วบริเวณขั้นบันไดเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายและคืนสภาพธรรมชาติเพื่อสร้างทัศนียภาพที่สวยงามสอดคล้องกับภูมิประเทศข้างเคียง

๑.๑.๒ บริเวณหน้าเหมืองที่ลาดเอียง

การปรับสภาพพื้นที่บริเวณหน้าเหมืองบนภูเขาที่มีความลาดเอียงมากให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ในกรณีที่พื้นที่มีความลาดเอียงมากกว่า ๑:๑๐ แต่ไม่เกิน ๑:๕ และมีระยะทางลาดเฉลี่ยมากกว่า ๒๐๐ เมตรขึ้นไป จะต้องปรับแต่งเป็นขั้นบันไดทุก ๆ ความลาด ๒๐๐ เมตร ตามแนวลาด แต่ละขั้นกว้าง ๓ เมตร ให้ทำการปูเปลือกดินตามขั้นบันไดพร้อมทั้งเสนอวิธีการในการป้องกันการชะล้าง การพังทลายของดินที่

เหมาะสม เช่น ปลูกพืชคลุมดินตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ หรือการปลูกหญ้าแฝกทั้ง ๒ ข้างของขั้นบันได ให้มีความหนาแน่นจำนวนหญ้าแฝก ๓ กอ ต่อความยาว ๑ เมตรในแต่ละแถว

๒. ในกรณีที่พื้นที่มีความลาดเอียงมากกว่า ๑:๕ แต่ไม่เกิน ๑:๓ และมีระยะทางลาดเฉลี่ยมากกว่า ๑๐๐ เมตรขึ้นไป จะต้องปรับแต่งเป็นขั้นบันไดทุก ๆ ความลาด ๑๐๐ เมตร ตามแนวลาด แต่ละขั้นกว้าง ๓ เมตร ให้ทำการปูเปลือกดินตามขั้นบันไดพร้อมทั้งเสนอวิธีการในการป้องกันการชะล้าง การพังทลายของดินที่เหมาะสม เช่น ปลูกพืชคลุมดินตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ หรือการปลูกหญ้าแฝกทั้ง ๒ ข้างของขั้นบันได ให้มีความหนาแน่นจำนวนหญ้าแฝก ๓ กอ ต่อความยาว ๑ เมตรในแต่ละแถว

๓. ในกรณีที่พื้นที่มีความลาดเอียงมากกว่า ๑:๓ และมีระยะทางลาดเฉลี่ยมากกว่า ๕๐ เมตรขึ้นไป จะต้องปรับแต่งเป็นขั้นบันไดทุก ๆ ความลาด ๕๐ เมตร ตามแนวลาดแต่ละขั้นกว้าง ๓ เมตร ให้ทำการปูเปลือกดินที่เหมาะสม เช่น ปลูกพืชคลุมดินตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ หรือการปลูกหญ้าแฝกทั้ง ๒ ข้างของขั้นบันได ให้มีความหนาแน่นจำนวนหญ้าแฝก ๓ กอ ต่อความยาว ๑ เมตรในแต่ละแถว

๑.๒ บริเวณบ่อเหมืองบนที่ราบ

๑.๒.๑ บริเวณบ่อเหมืองขนาดเล็กและตื้น

พื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้ว ที่มีสภาพเป็นบ่อเหมืองขนาดเล็กและตื้นผู้รับประทานบัตรจะต้องฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ หรือพัฒนาพื้นที่บริเวณนั้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม โดยการนำมูลดินทรายและเศษหินที่กองเก็บไว้มาถมกลับหลังจากนั้นให้นำหน้าดินมาปิดทับความหนาประมาณ ๓๐ เซนติเมตร พร้อมทั้ง ปลูกพืชคลุมดินหรือพืชตระกูลถั่วเพื่อปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะแก่การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรต่อไป

๑.๒.๒ บริเวณบ่อเหมืองขนาดใหญ่

บริเวณพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้วที่มีลักษณะเป็นบ่อเหมืองขนาดใหญ่และลึก ซึ่งไม่สามารถจัดหามูลดินทรายและเศษหินถมกลับให้เต็มตื้นได้ดังเดิม ให้ผู้รับประทานบัตรปรับปรุงบ่อเหมืองดังกล่าวเพื่อใช้เป็นบ่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในด้านแหล่งน้ำ ต่อไป โดยผนังบ่อเหมืองจะต้องจัดทำเป็นขั้นบันไดตามที่กำหนดไว้ในแผนผังโครงการทำเหมืองและก่อนเลิกการทำเหมืองให้ปรับสภาพพื้นที่บริเวณขอบบ่อเหมืองให้มีความลาดชันไม่เกิน ๑:๓ หรือปรับเป็นขั้นบันไดขนาดความกว้างและความสูงประมาณไม่เกิน ๓ เมตร อย่างน้อย ๒ ขั้น พร้อมทั้งดำเนินการปลูกหญ้าหรือพืชคลุมดินเพื่อยึดขอบบ่อเหมืองหรือขั้นบันไดให้มีความมั่นคงแข็งแรงและไม่เกิดการชะล้างพังทลายของดิน ทั้งนั้น ให้มีการสร้างคันดินความสูงประมาณ ๒ เมตร ห่างจากขอบขุมเหมืองโดยรอบประมาณ ๔ เมตร พร้อมปักป้ายเตือนอันตรายการพลัดตกลงในขุมเหมืองให้เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมด้วย เพื่อลดอันตรายจากการพลัดตกลงไปของสัตว์เลี้ยงหรือคนที่เข้าไปใช้แหล่งน้ำ

๒. บริเวณโรงแต่งแร่และอาคารสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ

การฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณโรงแต่งแร่และอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จะต้องทำการไถกลบและปรับระดับให้พร้อมที่จะเป็นพื้นที่สามารถทำการเกษตรกรรมและเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจได้อีกครั้งหนึ่ง

๓. บริเวณ Tailing Dam (ที่ทิ้งกากแร่ เขื่อนกักเก็บกากแร่)

ในบริเวณ Tailing Dam ผู้รับประทานบัตรจะต้องทำการกลบโดยใช้ดินลูกรังหรือดินเหนียวและหน้าดินที่สามารถใช้เพาะปลูกได้ตามลำดับ โดยให้มีความหนาแต่ละชั้นไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร จากนั้นให้ทำการไถปรับระดับและทำการปรับปรุงหน้าดิน เพื่อให้สภาพดินมีความเป็นกลาง ตามด้วยการไถกลบอีกครั้งพร้อมทั้งเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ลงในหน้าดินในอัตราส่วนปุ๋ยอินทรีย์ ๕ กิโลกรัม ต่อตารางเมตรเพื่อให้สภาพดินมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ได้แก่ พวกถั่วเหลือง ข้าว พริก หรือฝ้าย เป็นต้น

๔. บริเวณอ่างเก็บน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำจากการทำเหมือง

ในบริเวณอ่างเก็บน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำหลังจากการทำเหมือง ผู้รับประทานบัตร จะต้องได้รับความยินยอมจาก ส.ป.ก.จังหวัด ว่าจะคงไว้เป็นแหล่งน้ำสำรองเพื่อใช้ในการเกษตรกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ หรือไม่ ถ้าหากจะต้องคงไว้เป็นแหล่งน้ำเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ผู้รับประทานบัตรจะต้องปรับแต่งขอบอ่างเก็บน้ำธรรมชาติหรือแหล่งน้ำจากการทำเหมือง ให้มีสภาพที่ปลอดภัย ไม่ให้เกิดการพังทลายของขอบแหล่งน้ำนั้น ๆ พร้อมทั้งปลูกต้นไม้ ปลูกหญ้ารักษาขอบอ่างเก็บน้ำ ทำช่องน้ำล้นในทิศทางที่ปลอดภัยสามารถระบายน้ำทิ้งได้ในแนวทางที่ระบายน้ำได้ดี ขอบอ่างเก็บน้ำต้องมีความลาดชันไม่เกิน ๑:๓ (ความสูง:ความยาว) ถ้าสภาพขอบอ่างมีความลาดชันมากกว่าที่กำหนด จะต้องทำการปรับแต่งให้มีไหล่ดินกว้าง ๒ เมตร ทุก ๆ ความสูง ๓ เมตร และมีความลาดชันในช่วงความสูง ๓ เมตรไม่เกิน ๑:๑ พร้อมทั้งบดอัดดินให้แน่น พร้อมทั้งเสนอวิธีการในการป้องกันการชะล้าง การพังทลายของดินที่เหมาะสม เช่น ปลูกพืชคลุมดินตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ หรือการปลูกหญ้าแฝก ให้มีความหนาแน่นระยะห่างระหว่างแถวไม่เกิน ๑ เมตร ตามความลาดเอียงระยะห่างในแถวไม่เกิน ๒๕ เซนติเมตร โดยรอบเป็นแนวกันดินพังทลาย บริเวณใดที่เป็นทางไหล เข้าออกของทางน้ำ จะต้องป้องกันการกัดเซาะของน้ำ เช่น การเรียงหิน การลาดคอนกรีต ฯลฯ ตามแต่จะเหมาะสม

ในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต้องคงสภาพเป็นอ่างเก็บน้ำอีกต่อไป ให้ทำการถมปรับเกลี่ยพื้นที่ให้เป็นไปตามสภาพเดิม

๕. บริเวณ Waste Dump (ที่ทิ้งเศษหิน มูลดินทราย)

การฟื้นฟูสภาพพื้นที่ Waste Dump ให้ทำการปรับระดับให้มีความลาดชันต่ำสอดคล้องกับภูมิประเทศข้างเคียง และปิดทับด้วยดินลูกรังหรือดินเหนียวและหน้าดินให้มีความหนาประมาณ ๑ เมตร จากนั้นทำการปรับปรุงดินเพื่อให้สภาพดินมีความเป็นกลางและเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราส่วนปุ๋ยอินทรีย์ ๕ กิโลกรัม ต่อตารางเมตรในบริเวณหน้าดินเพื่อให้เหมาะกับการทำการเกษตรต่อไป

๖. บริเวณหุบเขา และอื่น ๆ

ในบริเวณหุบเขาซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของบ่อบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ ให้ทำการขุดลอกเอาเศษตะกอนดินทราย ออกไปทิ้งในบริเวณที่ทิ้งกากแร่ หรือ Waste Dump ให้หมด และทำการปรับปรุงดินเพื่อให้น้ำมีสภาพเป็นกลาง

๗. การปลูกต้นไม้

การปลูกต้นไม้ต่าง ๆ ในบริเวณต่าง ๆ หลังการทำเหมือง จะพิจารณาตามความเหมาะสมโดยเฉพาะพันธุ์ไม้ท้องถิ่นซึ่งสามารถขึ้นได้ง่ายในสภาพพื้นที่ดังกล่าว ทั้งเป็นการลดต้นทุน ซึ่งผู้ขอรับประทานบัตร

จะต้องเสนอแนวทางเพื่อพิจารณาเป็นแปลง ๆ ไป โดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบจาก คปจ. ทั้งนี้ การศึกษาชนิดของพันธุ์สามารถดำเนินการไปพร้อมกับการทำเหมืองเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ภายหลังการทำเหมือง

๘. การระบายน้ำ

ผู้รับประทานบัตรต้องขุดคูน้ำ ร่องน้ำ ทางน้ำ ตามสภาพพื้นที่เพื่อควบคุมทิศทางการไหลของน้ำไปเชื่อมกับทางธรรมชาติข้างเคียงไม่ให้น้ำไหลบ่าไปทำความเสียหายแก่พื้นที่ใกล้เคียง หรือพื้นที่หลังการทำเหมือง คูน้ำ ร่องน้ำ และทางน้ำดังกล่าวจะต้องมีการป้องกันการกัดเซาะของน้ำ เช่น การเรียงหิน การดาดคอนกรีต การปลูกหญ้า ฯลฯ ตามความเหมาะสม

๙. ในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้ว จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของแร่และองค์ประกอบของแร่ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งสินแร่บางชนิดจะมีโลหะหนักบางชนิดที่เป็นพิษหรือก่อให้เกิดความเป็นกรด เช่น สินแร่ Sulphides หรือกระบวนการแต่งแร่แยกแร่ ใช้สารเคมีซึ่งอาจทำให้มีการปนเปื้อนของสารพิษและสารพิษเหล่านั้นตกค้างอยู่ในกองเก็บกาก ขี้แร่ กองมูล ดินทราย หรือบริเวณหน้าเหมืองและบ่อเหมือง หากปรากฏว่าการทำเหมืองแร่ชนิดใดที่มีโอกาสก่อให้เกิดมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือความเป็นกรดดังกล่าว ผู้รับประทานบัตรจะต้องมีการศึกษาและเสนอมาตรการในการป้องกันแก้ไขและมาตรการในการจัดการสารพิษดังกล่าว ในการทำเหมืองแร่และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ใช้ทำเหมืองและกิจกรรมเกี่ยวเนื่องให้มีความชัดเจนและเหมาะสมด้วย

๑๐. ผู้รับประทานบัตรจะต้องจัดทำแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ โดยละเอียดเสนอ ส.ป.ก. พร้อมกับยื่นคำขอรับความเห็นชอบต่อ ส.ป.ก. โดยมีองค์ประกอบของแผนงาน ดังนี้

๑. รายละเอียดของพื้นที่ดำเนินการ
๒. วิธีการฟื้นฟูสภาพพื้นที่
๓. วิธีการดูแลและบำรุงรักษาพืชคลุมดินและไม้ยืนต้น
๔. วัสดุอุปกรณ์
๕. งบประมาณ
๖. ระยะเวลาในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ
๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๘. การติดตามประเมินผล

พร้อมทั้งแนบแผนผังโครงการทำเหมืองและแผนผังภูมิประเทศ ที่ได้แสดงการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ตามแนวทางการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ที่ประกอบการเสนอเพื่อพิจารณา และภายหลังเมื่อได้ดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ แล้ว ปรากฏมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแผนปฏิบัติการ การฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ที่ได้รับความเห็นชอบไว้เดิม ให้เสนอแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ที่จะขอปรับปรุงเพิ่มเติมต่อ ส.ป.ก. เพื่อพิจารณาเห็นชอบโดย ส.ป.ก. สงวนสิทธิในการเข้าไปตรวจสอบ ผลการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ได้ตลอดเวลา อย่างน้อยปีละครั้งตลอดระยะเวลาการทำเหมือง

๑๑. แผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ที่ผู้รับประทานบัตรจัดทำเสนอ จะต้องให้วิศวกรควบคุมการทำเหมืองของผู้รับประทานบัตรเป็นผู้รับรองความปลอดภัยเกี่ยวกับการ พังทลายของดิน และการไหลบ่าของน้ำที่อาจเป็นอันตรายแก่พื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่ท้ายน้ำ

๑๒. ผู้รับประทานบัตร เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ พร้อมกับวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ให้กับ ส.ป.ก. โดยวางไว้กับกรมทรัพยากรธรณี

กรณีบางแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ใช้งบประมาณในการดูแลรักษา เช่น พืชคลุมดินและไม้ยืนต้น ควรจัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. ดำเนินการภายหลังสิ้นสุดอายุประทานบัตร

๑๓. เมื่อหนังสือยินยอมสิ้นอายุ ผู้รับประทานบัตรต้องดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน กรณีที่ไม่สามารถฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน จะต้องเสนอระยะเวลาที่เหมาะสมพร้อมเหตุผลในแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ให้ ส.ป.ก. พิจารณาตั้งแต่ขออนุญาต

ส.ป.ก. จะดำเนินการตรวจสอบสภาพพื้นที่ครั้งสุดท้ายให้แล้วเสร็จภายใน ๒๐ วัน ทำการ นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากผู้รับประทานบัตร เมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่าผู้รับประทานบัตรดำเนินการถูกต้องเรียบร้อยจะแจ้งให้กรมทรัพยากรธรณีทราบภายใน ๑๕ วันทำการ เพื่อคืนหลักประกันให้กับผู้รับประทานบัตรต่อไป

ในกรณีที่ ส.ป.ก.จะดำเนินการตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าผู้รับประทานบัตรดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ไม่ถูกต้องเรียบร้อย จะแจ้งให้ผู้รับประทานบัตรทำการแก้ไข เมื่อผู้รับประทานบัตรดำเนินการแก้ไขแล้วเสร็จจะต้องแจ้ง ส.ป.ก. เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบใหม่ และกรณีที่ ส.ป.ก. ตรวจสอบครั้งที่ ๒ แล้ว ผู้รับประทานบัตรยังดำเนินการไม่เรียบร้อย ส.ป.ก.สามารถยึดหลักประกันเพื่อใช้ในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ต่อไป

๑๔. ผู้รับประทานบัตรยินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ข้อบังคับ เงื่อนไขที่ ส.ป.ก. กำหนดหรือที่จะกำหนดต่อไปทุกประการ

๑๕. ผู้รับประทานบัตรมีหน้าที่ดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ หลังการทำเหมืองให้ถูกต้องครบถ้วนและเรียบร้อยตามแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ที่เสนอต่อ ส.ป.ก. ถ้าผู้รับประทานบัตรดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ฯ ล่าช้า หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ที่ดินของ ส.ป.ก. ผู้รับประทานบัตรต้องยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ ส.ป.ก. เต็มจำนวน

๑.ชื่อโครงการ

โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี ๒๕๕๕

เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ เรื่อง การสร้างความสมดุลและความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ข้อ ๓.๓.๑ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน (๑) รักษาและคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยให้มีสิทธิทำกินในที่ดิน ข้อ ๓.๓.๓ สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร ข้อ ๓.๓.๔ สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานในครัวเรือนและชุมชน (๑) ส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งด้านอาหารและพลังงานให้กับเกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นระบบ

เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ แผนพัฒนาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน วัตถุประสงค์ที่ ๑.๑ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรการเกษตรและระบบโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์และมีความคุ้มค่า เป้าหมายที่ ๒.๓ บริหารจัดการที่ดินให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้เข้มแข็งโดยการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรรายอื่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏชัดเจน กล่าวคือมีบทบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อมโดยเปลี่ยนจากเดิมที่รัฐมีหน้าที่ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยตรงเป็นรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้จุดประกายการมีส่วนร่วม รวมทั้งปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาตรา ๗๘(๑) และมาตรา ๘๕(๒)

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมสอดคล้องกับภารกิจของ ส.ป.ก. ดังนี้

๑) คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงระบบนิเวศ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สภาพแวดล้อมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒) พัฒนาองค์ความรู้การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่ชุมชนและนักวิชาการท้องถิ่นมีส่วนร่วม รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดและช่วยลดมลพิษ

๓) ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสนองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกโครงการอย่างจริงจัง

ส.ป.ก. ได้รับมอบที่ดินจากกรมป่าไม้เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินทั้งสิ้น ประมาณ ๔๒ ล้านไร่ ได้จัดให้เกษตรกรได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์แล้ว เนื้อที่ ๓๒ ล้านไร่ ซึ่งที่ดินที่นำมาดำเนินการนั้นส่วนใหญ่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติเดิมที่มีสภาพเสื่อมโทรมที่เกิดจากการบุกรุกแผ้วถางทำการเกษตรมาเป็นเวลานาน บางแห่งอยู่ติดกับเขตป่าไม้ เขตอนุรักษ์ฯและในเขตลุ่มน้ำซึ่งเป็นพื้นที่สุ่มเสี่ยงต่อการบุกรุกและมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอื่นๆอีก คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ ส.ป.ก. จะต้องส่งเสริมเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินปลูกไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ เพื่อเป็นการฟื้นฟูรักษาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย

ส.ป.ก. ตระหนักถึงปัญหาด้านความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยกำหนดพันธกิจด้านการจัดที่ดินและอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อสร้างความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติมีความเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและสนับสนุนมาตรการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน มีประสิทธิภาพเป็นระบบแบบองค์รวม การนำนโยบายตามกรอบยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ จึงจัดทำแผนงานโครงการและมาตรการรองรับในลักษณะบูรณาการ โดยยึดพื้นที่ กลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นหลัก การประสานเชื่อมโยงเครือข่ายส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา นำไปสู่การริเริ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพที่ดินเป็นไปตามแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมมากขึ้น ส.ป.ก.ได้ถ่ายโอนภารกิจด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ธนาคารอาหารชุมชน, การปลูกไม้ยืนต้นตามแนวเขตปฏิรูปที่ดิน

กับแนวเขตอนุรักษ์) ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ถ่ายโอนไปแล้วเมื่อปี ๒๕๕๓ เพื่อเป็นการปรับตัวด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยให้ อปท. มีบทบาทด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรดำเนินโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม. โดยมีองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและขยายผล เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ๗๐ จังหวัด เนื้อที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๕๕

๓. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อสนับสนุนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ๗๐ จังหวัด ปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรี

๒) เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการรักษาฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีสภาพที่เหมาะสมกับการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓) เพื่อสร้างความร่วมมือขยายผลปลูกไม้เศรษฐกิจกับองค์กรหรือสถาบันเกษตรกรในท้องถิ่น

๔. ขอบเขตของโครงการ

ดำเนินการสนับสนุน ส.ป.ก.จังหวัด ๗๐ จังหวัดปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม. โดยมีองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและขยายผล เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ๗๐ จังหวัด เนื้อที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๕๕

ตารางที่ ๑ ขอบเขตของโครงการ

ขอบเขตของโครงการ	
กลุ่มผู้รับบริการเป้าหมาย	ส.ป.ก.จังหวัด ๗๐ จังหวัด
พื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป้าหมาย	เขตปฏิรูปที่ดิน ๗๐ จังหวัด เนื้อที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่

๕. ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

(ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๕๔- กันยายน ๒๕๕๕)

Grantt Chart ของโครงการรายปี

กิจกรรม	ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔		
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๑. ประชุมชี้แจงโครงการ												
- จัดเตรียมแผนงาน												
- เวทีประชาคม												
๒. บูรณาการแผน												
- จัดทำแผนปฏิบัติการ												
- ปรับปรุงแผนปฏิบัติการ												
๓. ดำเนินงานตามโครงการ												
- ปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๐,๐๐๐ ไร่												
- ขยายผลไม้เศรษฐกิจ ไร่ ใน ๗๐ จังหวัด												
๔. ติดตามนิเทศงานโครงการ												
๕. ติดตามประเมินผลโครงการ												

๖. ผลผลิต/ผลลัพธ์ของโครงการ

๖.๑ ผลผลิต

๑) ส.ป.ก. จังหวัดได้รับการสนับสนุนบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน องค์กรหรือสถาบันเกษตรกรในท้องถิ่นขับเคลื่อนขยายผลปลูกไม้เศรษฐกิจ จำนวน ๗๐ จังหวัด

๒) มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม. เนื้อที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่

๖.๒ ผลลัพธ์

๑) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมีพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นามากขึ้น

ตารางที่ ๒ ผลผลิต/ผลลัพธ์ของโครงการ

ผลผลิตโครงการระดับประเทศ	ผลลัพธ์ของโครงการระดับจังหวัด
• ส.ป.ก. จังหวัดบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน องค์กรหรือสถาบันเกษตรกรในท้องถิ่น ๗๐ จังหวัด	• พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมีพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นามากขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
• มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม. เนื้อที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ใน ๗๐ จังหวัด	

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ

ตารางที่ ๓ การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายโครงการ

ผลผลิตของโครงการระดับประเทศ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ระยะเวลา
• ส.ป.ก.จังหวัด ๗๐ จังหวัดได้รับการสนับสนุนให้บูรณาการปลูกไม้เศรษฐกิจฯ	ร้อยละ ๙๐	๗๐ จังหวัด	๑ ปี
• พื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ	ร้อยละ ๑๐๐	๒๐,๐๐๐ ไร่/เกษตรกร - ราย	๑ ปี
ผลลัพธ์ของโครงการระดับประเทศ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ระยะเวลา
• พื้นที่มีความมั่นคงด้านอาหาร เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมโดยมีพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพ	ร้อยละ ๕๐	๑๐,๐๐๐ ไร่/เกษตรกร - ราย	๑ ปี

๘. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และความพร้อมของโครงการ

ตารางที่ ๔ ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการและยุทธศาสตร์

สัมพันธ์หรือเชื่อมโยงต่อ	X	เหตุผลแลรายละเอียด
โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม. • สนับสนุน ส.ป.ก. จังหวัด ๗๐ จังหวัด ปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติ ครม.		<u>ตัวชี้วัด</u> : จำนวน ส.ป.ก. จังหวัด ๗๐ จังหวัด,พื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๐,๐๐๐ ไร่ <u>ค่าเป้าหมาย</u> : ๗๐ จังหวัด,๒๐,๐๐๐ ไร่ <u>เป้าประสงค์</u> : เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและรักษาสภาพแวดล้อม <u>ประเด็นยุทธศาสตร์</u> : สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างความสมดุล ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน
• ส.ป.ก. จังหวัด ๗๐ จังหวัดบูรณาการกับหน่วยงานท้องถิ่น ปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๐,๐๐๐ ไร่		<u>ตัวชี้วัด</u> : ๑) ส.ป.ก.จังหวัดได้รับการสนับสนุน ๗๐ จังหวัด ๒) จำนวนพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๐,๐๐๐ ไร่ <u>ค่าเป้าหมาย</u> : ส.ป.ก. จังหวัด ๗๐ จังหวัด, ๒๐,๐๐๐ ไร่ <u>เป้าประสงค์</u> : เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและรักษา

		สภาพแวดล้อม <u>ประเด็นยุทธศาสตร์</u> : สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างความสมดุล ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน
• ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ (บูรณาการ) ๑) เศรษฐกิจพอเพียง ๒) ปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ๓) การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		<u>ตัวชี้วัด</u> : ๑) เกษตรกร ๓,๐๐๐ ราย <u>ค่าเป้าหมาย</u> : ๓,๐๐๐ ราย <u>เป้าประสงค์</u> : สร้างองค์ความรู้ <u>ประเด็นยุทธศาสตร์</u> : สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างความสมดุล ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน

๙. ความพร้อมของโครงการ

✓ ดำเนินการได้ทันที

๑) ความพร้อมของพื้นที่ดำเนินการ

✓ มีแล้ว และอนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมายและสอดคล้องกับ พรบ.ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒) ความพร้อมของรูปแบบรายการ

✓ มีและสมบูรณ์

๓) ความพร้อมของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

✓ ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม

๔) ความพร้อมของบุคลากร

✓ สูง

๕) การศึกษาโครงการเบื้องต้น

✓ ไม่ต้องมี เพราะ โครงการนี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางบวก และเป็นไปตามมติ ครม.ที่ให้ ส.ป.ก. ส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ที่เกษตรกรได้รับอนุญาต และสอดคล้องกับ พรบ.ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้ อบต./ทต. มีบทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

๑๐. **ผู้รับผิดชอบ**

ตารางที่ ๕ บุคคลผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินโครงการ

ตำแหน่งในโครงการ	ชื่อหน่วยงาน/บุคคล	บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ
ที่ปรึกษาโครงการ	เลขาธิการ ส.ป.ก. หรือผู้ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริม/สนับสนุนการดำเนินโครงการให้คำปรึกษากับหัวหน้าโครงการด้านต่างๆ
หัวหน้าโครงการ	ผอ. สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.)	เป็นผู้รับผิดชอบหลักบริหารโครงการให้สำเร็จ
เจ้าหน้าที่โครงการ	กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (กอฟ.)	ขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามแผนงานโครงการ

๑๐. **ทรัพยากรที่ต้องใช้** (นอกเหนือจากงบประมาณ)

ตารางที่ ๖ ทรัพยากรที่ต้องใช้พร้อมแหล่งที่มา

ทรัพยากรที่ต้องใช้	แหล่งที่มาของทรัพยากร
๑) เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. / ผู้นำชุมชน / อส.ปก / เจ้าหน้าที่ อบต.	ส.ป.ก. อบต.,ชุมชน
๒) ข้อมูลข่าวสาร	ส.ป.ก. ชุมชน,อบต.,สนง.ทรัพยากรจังหวัด
๓) สถานที่	ศูนย์เรียนรู้ชุมชน,แปลงเรียนรู้เครือข่ายอนุรักษ์ฯ
๔) อุปกรณ์ / เครื่องมือ	ส.ป.ก. ,ท้องถิ่น,จัดหาภายนอก

๑๑. **งบประมาณ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๒,๓๗๕,๐๐๐.๐๐ บาท** (ยี่สิบสองล้านสามแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

ตารางที่ ๗ รายละเอียดงบประมาณ

กิจกรรม	ปริมาณงาน	บาท/หน่วย	ปี ๒๕๕๕	แหล่งงบประมาณ
งบดำเนินงาน				
๑. จัดเตรียมโครงการ			-	
- ชี้แจงโครงการ เตรียมความพร้อมชุมชน ศึกษาชุมชน ประชาคม	๗๐ จังหวัด	-	-	

๒. ดำเนินงานโครงการ				
๒.๑ สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๒๐,๐๐๐ ไร่	๑,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	ส.ป.ก.
๒.๒ ขยายผล				
- ถ่ายทอดเทคโนโลยี	เกษตรกร ๑,๐๐๐ ราย	๕๐๐	๕๐๐,๐๐๐	ส.ป.ก./ท้องถิ่น (อบต./ทศต.)
- แปลงขยายพันธุ์/เรือนเพาะชำ	๔๐ แห่ง	๑๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	
๒.๓ ค่าบริหารโครงการ				
- ค่าประสานดำเนินงาน	๗๐ จังหวัด	๒๐,๐๐๐	๑,๔๐๐,๐๐๐	ส.ป.ก.
- ติดตามประเมินผล	๕ ครั้ง	๑๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	
รวม			**๒๒,๓๗๕,๐๐๐**	

หมายเหตุ

๑) กิจกรรมขยายผลให้ ส.ป.ก.จังหวัดประสานแผนกับ อบต.หรือทศต.ในท้องที่ดำเนินการ หรือ

๒) ขอใช้งบจังหวัด

ตารางที่ ๘ รายละเอียดงบประมาณ

ประเด็นยุทธศาสตร์ แผนงบประมาณ แผนการใช้จ่าย งบประมาณ	รวม		ปี ๒๕๕๕	
	แผน	ผล	แผน	ผล
ประเด็นยุทธศาสตร์ สร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างความสมดุล ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน **๑. แผนปฏิบัติงาน** ตัวชี้วัด :				
- ส.ป.ก .จังหวัดได้รับการสนับสนุน (จังหวัด)	๗๐		๑๐	
- จำนวนพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ (ไร่)	๓๐,๐๐๐		๑๐,๐๐๐	
- เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ (ราย)	๓,๐๐๐		๑,๐๐๐	
๒. แผนการใช้จ่ายงบประมาณ (บาท)	**๒๒,๓๗๕,๐๐๐**		**๒๒,๓๗๕,๐๐๐**	

๑๒. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตารางที่ ๙ บทบาท หน้าที่และความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ

บทบาท	รายละเอียด	ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ
ผู้ประเมินอนุมัติ	๑. ตรวจสอบข้อเสนอและความสำเร็จโครงการ ๒. ให้ความเห็นชอบ/อนุมัติโครงการ ๓. ติดตามตรวจสอบ/ประเมินผลโครงการ	เลขาธิการ ส.ป.ก.
ผู้ให้	๑. จัดหาปัจจัยปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒. ขยายผลปลูกไม้เศรษฐกิจ	ส.ป.ก. ,ส.ป.ก. จังหวัด,ท้องถิ่น
ผู้ที่ได้รับผล	๑. พื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒. ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ๓. มีแหล่งอาหาร/พลังงาน/สิ่งแวดล้อมที่ดี ๔. ความรู้บริหารจัดการทรัพยากร	เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ ประเด็นปัญหาจาก Stakeholder

ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ	ได้รับผลกระทบจากโครงการ	ประเด็นปัญหาที่อาจมี	แนวทางแก้ไข
เลขาธิการ ส.ป.ก.	อนุมัติ / ไม่อนุมัติ	เกษตรกรในเขตปฏิรูป	ความไม่สอดรับกับแผนงาน/งบประมาณของท้องถิ่น	ส.ป.ก.จังหวัดประสานแผนให้สอดรับกับปฏิทินการจัดทำงบประมาณ
เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประสิทธิภาพการบูรณาการ	ท้องถิ่นไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ	๑.อบต.ยังไม่ได้กำหนดแผน/อัตรากำลังไม่เพียงพอ	บรรจุเข้าแผนพัฒนาตำบลและจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ
เกษตรกรในพื้นที่โครงการ	ความร่วมมือ	ใช้ที่ดินเต็มประสิทธิภาพ	การถือครองที่ดินจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	จัดระบบการผลิตรายแปลงให้สอดคล้องกับที่ดิน

๑๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมด้วยการปลูกไม้เศรษฐกิจมีสภาพแวดล้อมดีขึ้นอย่างน้อย ๓๐,๐๐๐ ไร่

๒) เกษตรกรได้รับประโยชน์จากไม้เศรษฐกิจเกิดความมั่นคงด้านอาหาร พลังงานและความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ดำเนินงานอย่างน้อย ๑๕,๐๐๐ ไร่

๑๔. เหตุผลและความจำเป็นในการขอรับการสนับสนุน

๑) การสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกไม้ยืนต้นตามมติ ครม. ตามบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่าง ส.ป.ก. และกรมป่าไม้โดยปลูกในพื้นที่ที่ได้รับมอบจากกรมป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่อนุญาตให้เกษตรกรทำประโยชน์ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาปรากฏชัดเจนว่าเกษตรกรได้รับประโยชน์จากไม้ใช้สอยเป็นอาหารและสมุนไพร มีผลต่อการรักษาระบบนิเวศป่าไม้และการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีผลต่อสภาพแวดล้อมโดยรวม

๒) ส.ป.ก. ได้เร่งรัดการจัดที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบายของรัฐอย่างต่อเนื่อง จนการสนับสนุนงบประมาณด้านการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมไม่เพียงพอ ประกอบกับ ส.ป.ก. ยังได้ถ่ายโอนภารกิจบางส่วนให้ อบต. ตามแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นซึ่งท้องถิ่นยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๓) การสนับสนุนโครงการโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรีในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี ๒๕๕๕ นี้ ตอบสนองในการเพิ่มขีดความสามารถของการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนโดยวิธีการปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

กระบวนการทำงานปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

ผลผลิตที่ 1 เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ด้านวิชาการ

๑. ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประกอบการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดินให้เป็นไปตามเกณฑ์เงื่อนไขข้อตกลงหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่สนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมรวมทั้งสภาวะโลกร้อนด้านการเกษตร

ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

- ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๕ จังหวัด ๑๐,๐๐๐ ไร่
- ขยายเครือข่ายภาคีการเรียนรู้ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้ ปราชญ์เกษตร ยุวเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนฯ
- จัดทำแผนฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่เหนือเขื่อนแม่น้ำมูลตอนบน ๒ จังหวัด (อุทัยธานี, ลำพูน)

แนวทางการดำเนินการ

- รายแปลง ปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่างตามแนวพระราชดำริ คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจและปลูกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในแปลงที่ดินตนเอง
- กลุ่มวิสาหกิจ รวมกลุ่มเพื่อปลูกในเชิงเศรษฐกิจสร้างรายได้ สร้างความชุ่มชื้นให้กับสภาพแวดล้อม
- ระดับชุมชน ร่วมกับปราชญ์เกษตร อส.ปก. และเกษตรกรร่วมกันพัฒนาและรักษา เพื่อประโยชน์ใช้สอยร่วมกันในพื้นที่กันไว้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในเขตปฏิรูป ที่ดิน

เป้าหมาย

- มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจ/ป่าหัวไร่ปลายนา ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ไร่ ๖๕ จังหวัด
- ขยายเครือข่ายภาคีการเรียนรู้การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต 4 ภูมิภาค
- กำหนดแนวทางการติดตามแผนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่อนุญาตที่มีเงื่อนไขผูกพัน

แผนบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ปี ๒๕๕๔

รายละเอียด/ระยะเวลา	ไตรมาส ๔	ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
*ปลูกไม้เศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐,๐๐๐ ไร่												
การเตรียมการ * ศึกษา วิเคราะห์นโยบาย *การประสานงาน ส.ป.ก.จังหวัด (ปรับแผน) *การเตรียมข้อมูลเบื้องต้น												
*การจัดทำกรอบแผนบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม *การนำเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัด (บูรณาการแผน)												
*สนับสนุนแผนงาน ส.ป.ก.จังหวัด												
*ติดตามผลการดำเนินงาน												
*จัดเตรียมแผน ปี ๒๕๕๕												

แผนปฏิบัติการ ปี ๒๕๕๔

ผลผลิตที่ ๑ เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ภารกิจ/กิจกรรม	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔
ปลูกไม้เศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน 10,000 ไร่	จัดการฐานข้อมูล - เกษตรกรและพื้นที่เป้าหมาย (๑๐๐ %)	๓๐ % ๓,๐๐๐ ไร่	๗๐ % ๗,๐๐๐ ไร่	

เลขาธิการ สปก. เอกสารประกอบ
รับที่ 1061
วันที่รับ 18 พ.ค. 54 เวลา 1700
วันที่ส่ง 20 พ.ค. 54 เวลา 1230

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ส.ป.ก. โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๐๓๗๓ (ภายใน ๔๒๔)

ที่ กษ ๑๒๐๑.๗/๒๑๕ **วันที่** ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ของกระบวนการสร้างคุณค่าและกระบวนการสนับสนุน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

เรียน ลธก.

เรื่องเดิม

ส.ป.ก. ได้มีคำสั่งที่ ๖๐๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Working Team)

ข้อเท็จจริง

จากการประชุมคณะทำงานหมวด ๖ การจัดการกระบวนการ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้มีมติ กำหนดกระบวนการสร้างคุณค่าและกระบวนการสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังต่อไปนี้

กระบวนการสร้างคุณค่า ได้แก่

๑. การจัดที่ดินและอสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สกม.)

๒. ปรับปรุงกระบวนการรังวัดที่ดินของรัฐ (สผส.)

๓. การจัดทำสารบบที่ดินและแผนที่ (สผส.)

๔. การจัดเก็บหนี้สินเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน (สบท.)

๕. การปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (สพท.)

กระบวนการสนับสนุน ได้แก่

๑. การบริหารผลงานการเลื่อนเงินเดือน (กกจ.)

๒. การพัฒนาระบบการจัดทำฐานข้อมูลการรายงานแผนงาน-ผลงานประจำเดือน (ศสท.)

๓. ปรับปรุงการจัดทำแผนและงบประมาณประจำปี (สวผ.)

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

๑. เห็นชอบให้ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ของกระบวนการสร้างคุณค่าและกระบวนการสนับสนุน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๘ กระบวนการ ดังกล่าว

๒. เห็นสมควรมอบหมายสำนัก/กอง/ศูนย์ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ตามข้อ ๑.

- เห็นชอบ
- มอบ รธก. รับไปดำเนิน
ผอ.กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร 20 พ.ค. 54

(นายเอนก ธำรงมาศ)
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

(นายกิตติรัตน์ โกวัฒนะ)
เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ภาคผนวก ช

23 พ.ค. 54
(นายเอนก ธำรงมาศ)
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

คำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ที่ 816 /2552
เรื่อง การแบ่งงานภายในสำนัก / กอง / ศูนย์ และแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่ม / ผู้อำนวยการศูนย์ และหัวหน้าฝ่ายในสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นการภายใน

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2552 แบ่งส่วนราชการ ส.ป.ก. ออกเป็น 8 สำนัก 1 กอง และ 1 ศูนย์ นั้น เนื่องจากการแบ่งงานภายในภายใต้ สำนัก / กอง และศูนย์ ต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จาก อ.ก.พ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก่อนนำมาใช้อย่างเป็นทางการได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ และนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกระยะหนึ่ง

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานภายในของ ส.ป.ก. สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัว จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประกอบมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงให้แบ่งงานภายในภายใต้ สำนัก / กอง และศูนย์ ของ ส.ป.ก. ออกเป็น 71 กลุ่ม 3 ศูนย์ และ 10 ฝ่าย และแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่ม / ผู้อำนวยการศูนย์ และหัวหน้าฝ่ายเป็นการภายใน จำนวน 84 ราย ดังบัญชีรายละเอียดแนบท้ายคำสั่งนี้

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

(นายเฉลิมพร พิรุณสาร)
เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

บัญชีรายละเอียดการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่ม / ผู้อำนวยการศูนย์ / หัวหน้าฝ่าย ราชการบริหารส่วนกลาง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

แนบท้ายคำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ 316 /2552 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2552

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ และการแบ่งงานภายใน ตามกฎกระทรวงใหม่	รายชื่อผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่ม / ผู้อำนวยการศูนย์ / หัวหน้าฝ่าย				
	ชื่อ - นามสกุล		ตำแหน่ง ตาม ก.พ.เดิม	ตำแหน่งเลขที่	สังกัด ตาม ก.พ.เดิม
9 **<u>สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี</u>**					
9.1 ฝ่ายบริหารทั่วไป	นางเพลินพิศ	จันทรสวัสดิ์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	791	ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน
9.2 กลุ่มพัฒนาบุคลากร	นางสาวพรพิไล	ทรัพย์ทองคำ	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ	104	กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่
9.3 กลุ่มพัฒนาเกษตรกร	นางจิตระวี	วัฒนะประเสริฐ	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	105	กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่
9.4 กลุ่มพัฒนาสถาบันและธุรกิจชุมชน	นางอุไร	ธนานนท์	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ	407	กลุ่มวิจัยการปฏิรูปที่ดิน สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน
9.5 กลุ่มพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และยุวเกษตรกร	นายวีรพล	ชนะชนม์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	658	ส่วนพัฒนาการเกษตรและเกษตรกร สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน
9.6 กลุ่มพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเกษตรกร	นายอร่าม	แก้วนิล	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ	1202	กลุ่มการปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชลบุรี
9.7 ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปที่ดิน	นางทิพาพร	มีเสมา	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ	2216	กลุ่มการปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุทัยธานี
9.8 กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	นายถาวรศักดิ์	พึ่งอุดม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	263	กลุ่มแผนและงบประมาณ กองแผนงาน

รายชื่อบุคลากรที่กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล		ตำแหน่งเลขที่	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑	นายถาวรศักดิ์	พึ่งอุดม	๒๖๓	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ผอ.กลุ่ม
๒	นายวีรบูล	สุวรรณประไพ	๔๐๙	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ	
๓	นายชนพัฒน์	อำไพ	๒๖๔	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	
๔	นายชัชวาล	ชื่นนอก	๓๐๖	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ	
๕	นายสมโภชน์	พิศาภาคย์	๔๓๘	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ	
๖	นางสาวผกาวดี	หนูมาก	๖๗๒	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ	ช่วยราชการ
๗	นางสาวบุษยา	ส่งสุข	๒๗๒	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	
๘	นายสุริยา	เปรมสมัย	๑๔๖	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน	
๙	นางสาวบังอร	เทียมเลิศ	๕๕	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน	ช่วยราชการ